

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an 20 cor.
 pe 6 an 10 cor.
 pe 12 an 5 cor.
 pe o lună 2 cor.
 Nr. de Duminecă pe an 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14
 bani; a doua oară 12 bani; a treia
 oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 302.

Scrisorile nefrancate nu se primesc.

Anul VIII.

NUMER DE DUMINECĂ

Nr. 14.

CRISTOS A'NVIAT!

„Eu sunt lumina
 și adevărul“...

(Ev.).

(s.) Trup omenesc luând, Dumnezeu om
 s'a făcut, pentru a da pildă oamenilor, de
 umilință, spre înălțare; de jertfă, pentru mân-
 tuire.

Om s'a făcut Dumnezeu, pentru a în-
 sufla omenirii o nouă viață pământească,
 întemeiată pe iubire, și pentru a deschide ușile
 eternei lumini, celor-ce se frământau în or-
 bia patimilor...

Și cuvântul celor mari și arii ai vre-
 mit, când Dumnezeu pogorât era între oa-
 menii, care a fost oare?

«Răstignește-l, răstignește-l pe el!»

Și răstignit-au pe cel mai curat de
 cât flacăra, mai luminat de cât strălucirea
 soarelui, mai iubitor de cât tot ce lumea
 poate în înțelepciunea sa să-și închipuiască
 despre lăpădarea de sine...

Atât de mult a iubit Cristos lumea, în
 cât pe sine s'a dat pentru dînsa, încât da
 pildă și celor credincioșii săi:

Iubește pe vrăjmașul tău!

Și divinelor sale precepte întâiul și de-
 săvîrșitul slugitor El l-a fost...

Eiar noi, cei-ce astăzi închinăm-ne a-
 celor sublime precepte, cei-ce în Mântuitorul
 nostru Isus Cristos recunoaștem întrupate
 lumina și adevărul, cei-ce în pornirile lui
 nu putem vedea de cât iubirea, — oare în
 ce chip ne dovedim pietatea și credința noastră
 față cu Dumnezeu?

... Nu este nici ziua nici cîșul, ca
 astăzi sufletele să ne ispilim...

«Aceasta este ziua, care a făcut-o Dom-
 nul, să ne bucurăm și să ne veselim în-
 trînsa!»

Căci a înviat Domnul, lumina fără de
 sfîrșit, cu să lumineze pururea înaintea oa-
 menilor. A înviat Cristos, zdrobind păca-
 tul, umilind slăbiciunea și sălășluind între
 oameni credința în biruința adevărului și
 iubirii...

Nimic nu este mîngăitor în lumea a-
 ceasta de cât iubirea; nimic nu va fi stăpîn
 în lumea aceasta de cât adevărul!

Și dacă primă, răutate, păcate și slă-
 biciune ne apasă, — să luăm, după divinel
 exemplu, crucea noastră, și să o ducem la
 «Golgotha».

Și când a adevărului și binelui ferici-
 toare biruințe le serbăm, în marea și lu-

minata și a Invierii, ce se cuvine nouă a
 face, cum ni-se cuvine să fim?

Și dacă nedreptăți, goane, suferințe în-
 durăm — este tot crucea ce ni-s'a împlinit
 s'o purtăm; s'o purtăm, cu inima smerită,
 cu sufletul curat, cu nădejde în Dumnezeu;
 cu convingerea, că celui vrednic ni-i este
 greu jugul Domnului, — căci numai după
 Golgotha a urmat Invierea...

Să nu lăsăm inima durerii, ci avên-
 tului sufletului drum să dăm, spre înălțare.

Să ne urmăm drumul cu ochii inimii
 spre Cel de sus, — Și Dumnezeu va întări
 pașii noștri, va îndrepta cărările noastre.

Și, când vrăjmașii noștri striga-vo
 asupra neamului românesc: «Răstignește-l!»,
 atunci crucea luând-o s'o ducem și să grăim
 cuvântul adevărului, să nu uităm să facem...
 și va birui Cuvântul orgiei noamărilor de ja-
 risei și judecătorii ai mântuitorului cuvânt,
 care dintru început a fost și cât lumea va
 fi, mărturisind adevărul și iubirea...

... Lăsați și uitați al-voastre nevoi, în
 ziua biruinței luminei, adevărului și iubirii,
 asupra întunecului, falșității, dușmăniei, —
 și cu prăznuire să cântăm cu toții:

Cristos a'nviat!

Suvenirii de Paști.

Fiului meu Ionel.

(Fragment.)

Fostam și eu odată, puilul meu, ea tine, ti-
 ner student, bobocel frumușel plin de viață și
 speranță.

Eram și eu și frații mei din toamnă până'n
 vară respirați prin diferite orașe, pe la școli, căci
 bunii noștri părinți și unica cămașă și-ar fi jert-
 fit-o pentru a ne crește cât mai bine.

Iernile întregi le asudam și eu ca tine dra-
 gul meu, în lupta cu lecțiile multe, și cu nes-
 pus dor așteptam ivirea dulceli primăveri, în-
 deosebi pentru că aducea cu sine și sfintele sër-
 bători ale Paștilor.

În sinul familiei părinților mei ziua mare
 a Paștilor era o zi de completă, pot zice chiar
 ideală fericire familiară.

Iubiții mei părinți țineau atât de mult, ca
 pe praznicul sftelor Paști să ne adune pe toți
 fi în jurul lor la caminul părintesc, încât dela
 Arad, Budapesta, Sibiu, Beiuș, Lipova, unde era
 unul ori altul dintre noi la studiu, pe acea zi
 sfîntită aveam să sosim fie-care acasă, ori-cât
 făceau speșele de călătorie.

Cu ce dor așteptam noi, băeții, momentul,
 când să ne aruncăm în brațele scumpilor noștri
 părinți! Și totuș; ce era neastîmperatul dar încă
 neînțelesul nostru dor pe lângă marea dorului,
 ce valuri bătea în pieptul dulceli noastre măi-
 cuțe și a bunului nostru tată, începând deja cu
 săptămîni înainte de Paști.

Tata vinea în calea noastră cu trăsura pân'
 la stațiunea trenului. Se ascundea să nu-l obser-

văm și deodată se arunca asupra noastră cu dul-
 cile-i sărutări și îmbrășosări. Apoi ne urcam în trăs-
 sură, ca să continuăm drumul spre satul nostru.

Pe drum prima întrebare a tatălui nostru
 era: *testimoniul?* Nu ducem nici unul calcuți
 slabi acasă și astfel peste chestia asta repede și
 fără emoții treceam. Atunci urmau întrebări și po-
 vestiri reciproce despre toți și toate. Tata, dra-
 gul, ne privea lung și compara; crescut-am mult,
 mai slabi ori mai plini suntem?

Drumul pîn' la sat era de 10 kilometri,
 dar nouă ne părea întreit de lung. Aveam pe
 tata cu noi și totuș imens ne mistuia un dor ne-
 descriabil. Era *dorul după — mama dulce!*

Știu, scumpul meu Ionel, că chipul ambelor
 tale bunice iubitoare, cari atât de mult te ado-
 rau, vecinic întipărit o se rămăie în inima ta.
 Soartea a vrut așa, ca pe ambele să le pierdem
 în restimp de un an.

Ție însă *numai bunica* și-a fost acel ideal
 de femeie, care azi sub crucea de marmor alb
 din mormîntul dela dealul viilor își doarme som-
 nul etern. *Mie și fraților mei mamă* mi-a fost.
 Mamă în înțelesul cel mai ideal și mai sfînt al
 acestui concept etic atât de măiestos.

Mamă...! Sfînt nume. Oare în stare ești tu,
 dragul meu, să cuprinzi cu priceperea ta *tot*,
 ce exprimă acest cuvînt sublim? Pentru-că,
 Doamne, pe asta lume cei mai mulți și cele mai
 multe nici idee n'au despre adevăratul înțeles
 etic al numirii de „mamă“.

Femeile *moderne* și ele i-și aroagă toate
 drepturile la atributele numelui mamă, simplu pe
 temeiu, că nolens-volens, au fost silite a da
 viață unei noaue ființe omenestii. Nou născutul

suge la pieptul unei *doice*, mai tîrziu ajunge pe
 mîinile unei *pestre*, apoi pe ale *guvernantei* ori
 ale *crescătorului*.

Mama *modernă*, intră și ea câte-odată în
 „odaia copiilor“, să și joacă puțintel cu păpu-
 șicele vii, dar — nu poate sta mult cu ei, că
 vezi Doamne, are a face și a primi visite, apoi
 prăvăliile și cusutoarele și în general *datorințele*
sociale, consumă tot timpul liber... Dar ea to-
 tuș să ține a fi „mamă“, pentru-că „a născut cu
 multe suferințe...“

Nu mamă modernă ci tip măiestos de *mamă*
antică a fost mama mea, adînc regretata ta bu-
 nică. Nu era jertfă, ce ea nu ar fi adus-o pentru
 fericirea și binele nostru, a copiilor ei. Pentru
 noi și prin noi trăia ea pe aceasta lume și zece
 vieți de avea, bucuros le jertfea pentru a ne fe-
 ricel pe noi.

Dar să revin la istorisirea începută. În fine
 intram cu trăsura în curte. Dulcea mamă cu la-
 crimi de bucurie în ochi ne ieșea în cale. Urmau
 sărutări fără sfîrșit. Noi îi apucam mîinile, ea ne
 săruta obrazii, fruntea, ochii, pîrul și de scăpa pe
 unul, apuca pe celalalt.

Efectul scenei era, că dragul tată, par'că
 n'ar fi fost în calea noastră, ne lua și el a doua
 oară la rîndul sărutării și îmbrășosării.

Intram în fine peste prag. În casa părinților
 mei domnia o ordine și curățenie esemplară. După
 o cină scurtă de post ne culcam de vreme, ca
 să ne sculăm apoi des de dimineață pentru a asista
 la actul Invierii Domnului.

Mama alduita nici nu se culca. Ea avea
 încă lucru mult de isprăvit. Aluături, colacii și
 păsărelele, ouele roșii, toate trebuiau pregătite.

SĂ STĂM GATA!

După statistica dela 1897—98, învățământul public din Ungaria prezintă următorul tablou:

Erau școli maghiare	10.173
„ „ româno-maghiare	742
„ „ germano-maghiare	806
„ „ slovaco-maghiare	1.249
„ „ ruteano-maghiare	302
„ „ croato-maghiare	125
„ „ sërbo-maghiare	200

Resultă din acest tablou că mai ales printre Slovaci s'au făcut cuceriri mari favorabile maghiarizării. Intr'adevăr numai între Slovaci școli mixte (maghiaro-slovace) sunt aproape atâtea câte sunt, de pildă, între Germani și Români socotiți la oaltă.

Și mai clar se vede situația din următorul tablou:

Față de școlile mixte de mai sus au fost, înainte cu cinci ani

școle curate românești	2244
„ „ slovacești	558
„ „ germane	387
„ „ sërbești	135
„ „ rutenești	105

Românii au deci aproape de cinci ori mai multe școli decât Slovaci, deși în Ungaria sunt tot atâția Slovaci câți Români. Ori, Românii *singuri* au de două ori atâtea școle câte au celelalte naționalități împreună.

Tot așa de îmbucurătoare este, pentru noi, și frecventarea școalelor.

Din cei 2,925.305 copii obligați să umble la școală au tot:

de naționalitate maghiară	1.502.820
„ „ români	492.024
„ „ slovacă	349.032
„ „ germană	346.019
„ „ ruteană	87.883
„ „ sërba	80.162

In ceea-ce privește deci jertfele ce aducem pentru școlile noastre, suntem întâi: *școlile române sunt toate confesionale și sunt susținute de comunele parohiale, fără ca din budgetul statului să ni-se dea ceva, până ce școlile ungurești parte covârșitoare se*

Păsarea cea mai mare era a lui Nițu, urma apoi cea a lui Ghenie, după aceea a lui Nanu și în fine cea a Lucreției.

De gata pe la 11 ore din noapte cu toate prăjiturile, urma apoi îngrijirea de hainele și albiturile noastre. Fie-care aveam, dela cămașă până la pălărie, tot nou pe Paști. Și mama scump și dragă, toate le pregătea cu cea mai mare îngrijire, apoi veghia, ca să nu ne scăpăm cu somnul, întârziindu-ne dela Inviere.

Treziți, ne îmbrăcam iute. Ni era ușor, toate le aveam îndemână, până și lumina, cu care aveam a încunajura sânta biserică.

După Inviere, la sfârșitul utreniei, luam paștile, apoi haid acasă. Mama ne aștepta cu masa întinsă, cu colacii păseruicii și ouăle roșii.

Și să începea ziua de Paști, ziua care în veci nu o pot uita...

Drag orfanul meu! Tu, căruia soareta vitregă nu ți-a lăsat a avea o mamă antică, ci numai o mamă modernă, azi mamă de fel nu mai ai. Vino la pieptul meu, scump fiu al meu, vino, să-ți povestesc singur numai ție, ce simțesc eu în ziua mare a Invierii, ce suvenirii dulci am eu legate de aceasta zi, începând dela anii mei de copilărie, până la cei de martiriu, ca tu pe pieptul meu și eu pe al tău să ne plângem plânsul, așteptând ca și nouă să ne învie din morți... *Fericirea.*

Tata Nițu.

susțin din banii statului (va să zică dați și de noi!)...

In ce privește frecvența, adevărat că Germanii sunt întâi. Un milion și ceva de suflete. Germanii dau școlilor cam tot atâția elevi câți dau cei 3 milioane Slovaci și aproape cât și cele 3 milioane Români. Ce folos însă; partea cea mai mare a școlilor în cari învață Germanii (indeosebi cei din Ungaria propriu zisă. Sașii și-au apărât școlile confesionale) sunt — *ungurești!* Din interes material ori din lipsa sentimentului național, Germanii și-au cedat rind pe rind școlile, cari au devenit astfel școle de stat maghiare.

Singura cetate inexpugnabilă este școala română.

Tocmai de aceea să ne și așteptăm ca guvernul mai ales în contra noastră să ia măsura Li-a intrat adică în cap... *ideia.* Vor un stat unitar național. Fac deci cu ori ce preț școli de stat și unde numai li-se oferă prilej și indeosebi *pretext*, caută să slăbească învățământul nemaghiar.

Ear că guvernul Tisza vrea și în privința aceasta să se arate strâșnic, este indeobște cunoscut. Insuși contele Tisza a spus-o că va strânge naționalitățile, silindu-le ca în școlile lor limbii maghiare să dea o grijă mai mare, »ca astfel fiecare elev nemaghiar să știe vorbi și scrie ungurește... Și mai bine a precizat lucrurile ministrul Berzeviczy, cu privilegiul anchetei inspectorilor...

Se anunță acum că ministrul de culte și instrucțiune publică a și întocmit proiectul de lege menit a duce cu un pas mare înainte — *maghiarizarea.*

In ce spirit s'a făcut acest proiect, dacă ar mai fi îndoieli și după declarațiile lui Berzeviczy apoi declarația pe care un înalt demnitar de stat (din ministerul de culte) a făcut-o unui redactor dela *„Ma gyar Szó“* este de natură a împrăștia ori ce nedumerire.

»E sigur — a zis înaltul funcționar — că de aci încolo fiecare elev ieșit din școli de ale naționalităților va trebui să știe perfect ungurește... In privința aceastei reforma va cuprinde *măsuri coercitive.* Reforma va fi însă ceva nou nu numai în privința instrucțiunii limbii maghiare ci și în ceea ce privește *spiritul din școlile naționalităților și confesionale.* Un articol din viitoarea lege zice adică: »Tinerimea se va crește în spirit *patriotic*... Ear luând în considerare că pe viitor controla va fi mult mai aspră în școlile naționalităților, se poate susține că pe d'oparte știința limbii ungurești își va face intrarea în cele mai înverșunate școli naționale, ear pe de altă parte va fi izgonită din aceste școli ori-ce înverșunare națională, ori-ce gândire potrivnică ideii de stat maghiar. Dacă s'ar întâmpla să nu dispară de bună voie, *proiectul cuprinde nuiele de fer cu ajutorul cărora să fie isgonită.*

Suntem deci preveniți din vreme de cele ce au să se întâmple.

E datorită noastră sfântă să ne îngrijim și noi de pe acum, ca loviturilor să opunem rezistența bărbătească. Când guvernul făurește proiecte de legi țintind la slăbirea culturii noastre, noi să ne dovedim și mai isteți întru ridicarea zidurilor de apărare și gata să fim la ori-ce jertfă... Altfel valurile șovinismului sëlbat într'adevăr au să dărîme cea mai tare cetate a noastră: școala!

Despre Introducerea limbii românești în biserică Românilor.

Discurs rostit la 21 Martie (3 Aprilie) 1904
în ședință solemnă a Academiei române din
București

sub președinția

M. Sale Regelui

de

Ioan Bianu.

Sire,

Alteță Regală,

Domnilor Colegi,

S'au împlinit în zilele trecute douăzeci și cinci de ani, de când mă aflu în serviciul Academiei. Bunăvoința cu care am fost întâmpinat aici dela început nu s'a împuținat, ci mai virtos a crescut an cu an și s'a întins la toți membrii acestei instituțiuni, dintre cari mulți nu mai sunt astăzi de față între noi. Toți au apreat cu atâta bunătate lucrarea mea, în cât la 25 Martie 1887 m'au ales membru corespondent și m'am legat astfel cu totul de această instituțiune, spre care ca și către un Olimp al culturii naționale a neamului meu, eram obișnuit din copilărie a vedea îndreptate privirile tuturor, în orașelul școlar al Blajului, unde am crescut. Domniile-Voastre ați întins acum doi ani bunăvoința față de mine până la treapta cea din urmă, dându-mi scaun și glas hotărâtor alături de Domniile-Voastre în acest templu al culturii întregului nostru neam.

Este prea firesc că o emoțiune greu de stăpânit să frământă sufletul meu acum, când vouă să-mi ocup locul, la care m'ați chemat între Domniile-Voastre, în modul solemn indicat de legea fundamentală a Academiei; și emoțiunea este cu atât mai puternică, cu cât nimeni nu știe mai bine de cât mine cât de puțin am făcut din cât ași fi dorit eu însumi, și mai ales din cât ar fi trebuit să fac, spre a fi cucerit cu deplin merit locul, la care Domniile-Voastre m'ați chemat, judecând cu bună voință puținul ce am putut face.

Despre un lucru sunt însă deplin convins și sunt incredințat că sunteți conștienți și Domniile-Voastre: că am dat și dau Academiei tot sufletul, toate puterile mele. Numai astfel pot înțelege toată bună voința arătată mie de Domniile-Voastre de un întreg pătrar de secol și încoronată acum prin acordarea onoarei celei mai înalte, spre care poate năzui un cărturar român.

Așa fiind, simțimentele mele de recunoștință nu-mi este cu puțință și nici nu încerc a vi-le exprima; un singur lucru vă declar însă cu toată solemnitatea acestei zile — pentru mine cea mai solemnă a întregii vieți — că precum până acum, așa vouă da și în viitor tot sufletul meu, toate puterile mele, pentru creșterea și întărirea Academiei Române menită a împrăștia raze de lumină și de încălzire națională în toate colțurile pământului, unde trăesc Români și se vorbește limbă românească

Sire,

Alteță Regală,

Domnilor Colegi,

Ce subiect mai potrivit ași fi putut alege pentru cuvântarea mea de astăzi de cât să vă vorbesc despre limba românească, a cărei studiere și cultivare a fost ideea inițială, misiunea sublimă, a înființării Academiei noastre? Ce poate avea pentru noi un interes mai viu de cât să studiem organismul, să cercetăm fazele prin cari a trecut limba noastră până acum? Ce misiune mai înaltă, mai nobilă, mai sfântă, ar putea avea o instituțiune de a îngriji să se mențină tot-deauna unitatea și să asigure buna dezvoltare în viitor a acestei limbi, care unește și trebuie să unească în veci într'un singur tot întreagă gândirea întreg neamului românesc, să stabilească legătura organică între cele mai strălucite saloane, cei mai mari învățați, cei mai geniali poeți, cei mai elocuenți oratori și bărbați de stat, — cu cele mai modeste șezători de sat, cu ciobanii, cari cântă pe lângă turme, cu voinicii cari cântă după coarnele plugului, cu fetele cari cântă la secere și cu

moşnegii şi babele care povestesc nepoţilor cu farmec neasemănat poveşti minunate şi întâmplări din vremile de demult?

Academia Română şi-a deschis rostul în lume la 1 August 1867 vorbind Românismul, care aştepta cuvântul ei dător de viaţă şi de direcţie, prin glasul atât de autorizat al vecnic neuitatului Timoteiu Cipariu, care a proclamat — între altele — datorită acestei instituţii „de a îngriji“ ca limba română să scape de tot jugul despotismului sub care de „secolii a gemut.“ Şi Cipariu avea adâncă cunoştinţă despre mulţii secolii în largul cărora biata noastră limbă, această scumpă comoară a sufletului românesc, a stat sub jugul despotismului altor limbi, ale cărui urmări cu durere le simţim până astăzi şi le vom simţi încă multă vreme, căci sunt cauzele de întârziere ale dezvoltării culturii noastre.

Mă voiu sili să expun înaintea D-voastre astăzi fazele principale ale unei lături a izbânditelor năzuinţe de emancipare a limbii româneşti de sub „jugul despotismului“ limbilor străine, despre care cu atâta amar vorbea Cipariu la 1867, şi anume despre năzuinţele prin care în secolii XVI XVII şi XVIII limba noastră a ajuns a fi, la noi, limba cultului religios, limba bisericască, limba ruget. (Va urma.)

Urbán Iván şi — America.

Există în Arad o foaie, organ semi-oficios al fişpanului Urbán Iván. Proprietara acestei foi este o asociere comercială, compusă din agrarii acestui comitat, în frunte cu fişpanul *Urbán Iván* şi cu soacra acestui comitat nefericit, domnul Vászrhelyi László.

Că ziarului „Arad és Vidéke“, nu-i merge prea bine, se cam ştie. Dar ori cât i-ar costa pe susnumiţii corifei agrari susţinerea organului lor redactat de dl Schröder, pe noi mult nu ne interesează.

Ne interesează însă, ba chiar ne scârbeşte, că domniile aceştia numai întru a-şi scârbi jertfele, cari trebuie să le aducă pentru sutenarea domnului Schröder pe piaţa de declaraţii în „loc deschis“ a Aradului, nu se sfiesc a admite, ca organul lor „Arad és Vidéke“ să publice pe bani buni astfel de inserat, a căror publicare este egală cu cea mai scârboasă *tradare de patrie*.

Ştim adecă, că emigrarea populaţiei noastre la America a luat în anii din urmă atare dimensiuni, în cât chiar şi guvernul ţării s'a aflat îndemnat a lua măsuri întru împedecarea posibilă a acestui rău, ba a prezentat dietei un proiect de lege, care ţinteşte a împedeca emigrarea în America şi în cât aceasta n'ar succeda, cel puţin a mijloci ca emigranţii să nu ajungă pe mâinile agenţilor din Hamburg şi Brema, cari formal îi despoaie şi de ultimul lor filer.

La vestea prezentării acestui proiect de lege din partea guvernului ungar, spaimă i-a cuprins pe agenţii mijlocitorii de emigrări din Hamburg şi Brema. E vorba să cază dela sutele de mii coroane, ce le câştigau anual de pe spinarea nefericitorilor cari luau lumea în cap, plecând spre America.

Aceşti agenţi încearcă acum a paralisa pornirea guvernului ungar prin fel şi fel de metehne. Una din aceste este, că au inundat lumea cu publicaţii, în cari agită şi mai departe pentru emigrări per Hamburg şi Bremen, cerând avansuri de 20 coroane pentru mijlocire.

Şi ce să vezi? Organul fişpanului Urbán Iván, „Arad és Vidéke“, susţinută de asocierea comercială, al cărui membru este

şi fişpanul, fiul său şi don Laslo de Quijotte, cu câte 2000 coroane. — organul zis guvernamental, care se dă a promova intenţiile guvernului ungar, publică *pentru plată grasă* în Nrul său de 7 April a. c. un *reclam al agentului de emigrare Missler F.*, din Bremen, în care acesta invită publicul emigrant să nu se folosească de agenţiile instituite de guvern, ci să se arunce în braţele D-sale, trimiţându-I arvană de câte 20 coroane.

Gratulam d-lui prim ministru Tisza la un astfel de fişpan, cum este protejatul d-îui Schröder, Ilustritatea Sa Urbán Iván, membrul asocierii comerciale a foii „Arad és Vidéke“!

Răsboiul ruso-japonez.

Ştirea cea mai interesantă a zilei de azi este, că ţarul Nicolae de curând va merge pe câmpul de război. Probabil că la asta l'a îndemnat pe ţarul cel cu ideea desarmării intenţiunea micadului, care precum s'a vestit zilele trecute, însuşi va diriga operaţiunile militare în Coreea. Astfel ţarul imitează simplu pe micad, în cazul cel mai rău însă verosimil că prin prezenţa sa voeşte să toarne niţel *suflet în masse*, cari par a nu fi deloc entuziasmate — ca tot-de-auna — de ideea extinderii ruseşti.

De altcum usul acesta corespunde tradiţiunii ţarilor. Şi ţarul Nicolae I. a luat parte la războiul din 1854—55 la Crimeea, Alexandru III la campania contra Turciei din 1877—78. Astfel nu este ceva extraordinar, dacă şi Nicolae II s'ar osteni până în Mandşuria. Asta însă probabil abia mai târziu va fi, de oare-ce comandantul suprem, generalul Kuropatkin a declarat, că numai atunci va începe campania serioasă, când va avea 400.000 soldaţi la dispoziţie.

În Coreea situaţia este aceea, că Japonezii mereu debarcă la trupe şi îşi întăresc poziţiunea de-alungul râului Jalu — ear Ruşii numai cu mari dificultăţi pot da nainte. La astea se mai adaugă şi neîndestuirea generală a supuşilor Ţarului, cari caută a profita de situaţiunea actuală pentru a storce ceva concesiuni constituţionale dela împărat şi guvern.

O eventuală erupţiune neîndestulirei pe întreaga linie în Rusia fără îndoială că n'ar fi cu putinţă să fie oprimată, fiind arma ta legată în Extremul Orient aşa că Ţarul strins între două uşi, ar fi silit să cedeze spiritului timpului, presupunând, că destinul nu va fi aşa de crud faţă de antocratul puternic la aparenţă, pentru a-l sili să cedeze şi vocii imperiative a Japonezilor: *Afară din Mandşuria!*

De altcum se vesteşte din sorginte necunoscută, că între beligeranţi s'a dat o luptă crâncenă, dar ştirea aceasta până n'are acest moment nu este confirmată.

Telegrame de azi:

Varşovia, la 7 Aprilie. *Cu toată hotărîrea se vesteşte că ţarul curând va pleca pe câmpul de război.*

Londra, 8 Aprilie. *Japonezii lucră cu încordare supraomenească pentru a-şi întări poziţia pe ţermurul drept al fluviului Jalu.*

Berlin, la 8 Aprilie. Azi în întreg oraşul a fost răspândită ştirea isvorită din sorginte necunoscută, că între Japonezi şi Ruşi s'a dat o luptă crâncenă. Această veste însă n'a fost confirmată.

Cracovia, 8 Aprilie. *În Polonia rusească se întăreşte tot mai mult dispoziţiunea ostilă faţă de Ruşi.*

NOUŢĂŢI.

ARAD, 8 Aprilie 1904.

PAŞTILE.

Paştile sunt sărbătoarea învierii şi a vieţii preamărite: sărbătoarea care vesteşte, că moartea nu e scop, nu e sfârşit şi că taina vieţii şi a existenţei este preamărirea. Pe peara răsturnată stă Christ preamărit şi zice: „eu sunt viaţa, voi săpători, eu sătrădesc, voi să uciideţi, eu să dau viaţă ear voi să îngropaţi“. În adevăr aşa este. Omul sa ucidă, viaţă individuală şi socială să suprime şi să învenineze: la asta se pricepe; dar a trăi, a da viaţă şi a se preamări nu ştie; gravitează spre stricăciune şi a învăţat să se închine nimicirii. Moartea şi nimicirea i-se prezintă ca o îmbulzitoare dar imposantă putere, în faţa căreia dînsul e ca şi pasărea în faţa ochilor înfricoşat schinteietorii a şerpelui-boa; i-se închină stupid dar nu se poate emancipa de sub făgăduinţă şi puterea duşmană a o înfrânge nu e în stare.

Omul şi omenirea este marele săpător; duh şi viaţă nu se prinde de operele şi tendenţele sale.

Viaţă individuală, cum şi socială numai în puterea vieţii dumnezeieşti se poate crea. Viaţa dumnezească este împărăţia lui Dumnezeu în sufletele singuratică, şi împărăţia lui Dumnezeu, ca validitate a adevărilor sociale şi organizare mai dreaptă, mai nobilă şi mai înaltă în marea umanitate...

Peste câte-va ceasuri troparele învierii vor răsuna în toate bisericile române. Incepe un şir de zile de mare praznic, zile de linişte sufletească şi de bucurie. Obiceiuri păstrate din bătrâni îşi redeschid farmecele. Popor şi cărturar, tineri şi bătrani au timp de reconciliare de-a sta la stat ca constiinţa, de-a privi în trecut şi a croi vişuri în viitor.

Fie, ca sfîncile de viaţă dătătoare sărbătorii ale Paştilor, să apropie în dragoste frăţească pe toţi fiii neamului acesta, care nici-odată n'a străbătut mai grele vremuri şi n'a avut mai mare lipsă de dragoste şi frăţească înţelegere.

— *Călătoria lui Loubet în Italia.* Se depeşează din Paris: În timpul petrecerii lui Loubet în Italia Regele Victor Emanuel şi preşedintele Loubet vor lua în revistă în Neapole flota italo-franceză, ear după acest act preşedintele se va imbarca pe vaporul *Marseille* şi va călători la Genova şi de acolo napoi în Franţa.

Cu prilejul acesta ministrul de externe Delcassé se va întâlni cu secretarul de stat *Merry del Val*. După *Figaro*, este fără nici o îndoială că Loubet va cerceta pe Papa.

— *Concertul Popovici-Dima.* Am anunţat deja că celebrii nostri artişti: D-na Maria Dima, Dumitru Popovici şi George Dima vor da pe timpul sinodului eparchial un concert public în Arad, în sala cea mare dela Crucea-Albă. Primim azi deja şi invitaţiile din care vedem că acest concert se va da *Marţi la 6/19 Aprilie*. Credem că nime nu va scăpa prilegiul de a asculta pe cei mai distinşi artişti români, cari au adus şi în străinătate cinste numelui românesc.

Am primit următoarea invitaţie:

Invitare. Cu tot respectul vă invităm la Concertul Popovici-Dima care se va da în Arad Marţi la 6/19 Aprilie 1904 în sala dela hotelul „Crucea Albă“. Inceputul punctual la 8 ore seara. Preţul de intrare: Locul I. 5 coroane, locul II. 4 coroane, locul III 2 coroane, stalul 2 coroane. Galerie: rîndul I. 2 coroane, rîndul II. şi III 1 cor. Locurile lângă perete: Numerii 1—10 (dreapta şi stînga) 3 coroane, numerii 11—20: 2 coroane. *Biletele se pot procura dela librăria Petru Simion în Arad (Strada Deák-Ferencz, casele Bonciu) şi în seara concertului la casa între orele 7—8.*

PROGRAMUL CONCERTULUI:

- I.
- R. Leoncavallo. Prolog din opera „Bajazzo“. — Dumitru Popovici.
- a) G. F. Händel. „Verdi pralin“ (arie) din opera „Alcina“)
b) R. Strauss. „Traum durch die Dämmerung“) Maria Dima.
c) E. Krieg. „Im Kahne“)
- a) H. Kirchner. „Solomoane căpitane“) D. Popovici.
b) Linaru. „Prinde-mi-te-aș“)
- a) F. Liszt. „Loreley“)
b) H. Wolf. „Mein Liebster singt“) Maria Dima.
c) „ „ „Ich hab' in Penna“)
- a) C. Loewe. „Erl König“) D. Popovici.
b) „ „ „Hinkende Iamben“)
- II.
- a) G. Dima. „Dorintă“)
b) „ „ „Pe când soarele de vară“) Maria Dima.
c) „ „ „Leagăn verde“)
- a) G. Dima. „Mugur mugurei“)
b) „ „ „Stii tu măndro“) D. Popovici.
c) „ „ „Hop țurcă-țurcă“)
- a) C. Loewe. „Spirito Santo“) Maria Dima.
b) „ „ „Kleiner Haushalt“)
- a) F. Schubert. „Am Meer“) D. Popovici.
b) R. Schumann. „Ich grolle nicht“)
- a) I. Scarlatescu. „Doină“)
b) H. Kirchner. „Foaie verde de bujor“) Maria Dima.

— **Accidentul unui principe.** Se depeșează din Berlin: *Leopold Frideric* principe prusian reîntorcându-se de la alergările de cai din Berlin cu automobilul, a suferit un grav incident. Automobilul s'a lovit de un car cu povară. Automobilul s'a resturnat. Principele și-a scrisit piciorul. Împăratul Wilhelm a fost avisat despre accident.

— **Mobilizare.** Sub titlul acesta »B. H.« de ieri scrie: Din fond demn de încredere suntem informați, că în ministerul de război din Viena alaltăieri s'a ținut sub presidența unui colonel consiliu, la care au participat toți reprezentanții principali ai căilor ferate austro-ungare. Consiliul a discutat că în *casul mobilizării* în ce chip vor transporta soldații, tunurile și munițiunea în Macedonia. Acesta n'a fost consiliul ordinar din fiecare an, ci *extraordinar*.

— **Atentat contra regelui Spaniei.** Se depeșează din Barcelona: Când Regele *Alfons*, era a părăsit expoziția muncitorilor, o *petardă a explodat*. Două inși au fost grav răniți. Un *anarhist a fost deșinut*. Asistența regelui a fost cuprinsă de spaimă.

— **Instalarea noului episcop sârbesc în Timișoara.** În 28 April st. n. se va instala nou sfințitul episcop Dr. *George Letici* în scaunul de episcop în Timișoara. Actul instalării va fi împreună cu mari solemnități. S'a compus un comitet de aranjare a solemnităților.

— **Francisc Kossuth — rău bolnav.** Din Budapesta se telegrafează, că boala lui *Francisc Kossuth*, care se ameliorase puțin, s'a agravat acum din nou. Starea lui *Kossuth* inspiră serioase îngrijiri.

— **Persia cere oficeri.** Să telegrafează din Viena: Guvernul Persiei s'a adresat către ministerul comun de război, cu rugarea să trimită pe seama armatei Persiei oficeri instructori. Ministerul a refuzat împlinirea cererii pe motivul că monarhia austro-ungară de astădată nu se poate lipsi de nici un oficer.

— **Un memoriu a lui Moise Nicoară,** monografie istorică, de *Sever Secula* profesor și referent școlar în Arad, a apărut de curând de sub tipar.

Cuprinde mai multe scrisori de interes istoric și cultural, adresate de Nicoară din București, jumătatea primă a veacului XIX, unor fruntași ai vieții românești din părțile aradane,

precum și jalba Românilor ungureni adresată împăratului, la anul 1884, pentru a li-se da episcop român în Arad.

Interesantele documente ce cuprind această lucrare sunt însoțite de un studiu istoric al autorului, asupra luptelor naționale și bisericesti ale Românilor ungureni, de la mijlocul veacului XVIII până în zilele noastre.

Expunerea e avântată, scrisă cu multă căldură. Obiectivitatea istoricului o dovedesc notele și adnotațiunile.

Ca execuție tehnică, tiparul e frumos, hârtia fină, iar în fruntea volumului vedem portretul lui *Moise Nicoară*, frumos reușit. Prețul unui exemplar 1 cor.

Se poate comanda direct dela tipografia diecesană din Arad (strada Révai) trimițându-se prețul prin mandat postal și taxa de timbru.

— **Examen.** Anunțăm cu deosebită plăcere că dl *George Ciuhandu*, deputat în sinodul eparhial din Arad, a depus zilele aceste primul riguros în științele teologice la universitatea din Cernăuți.

— **Spaima de cutremur.** De un singur lucru suntem în todeauna siguri; că, pământul pe care îl avem sub picioare, e perfect solid, așezat pe temelii cu totul sigure.

Care nu ne este mirarea, spaima, când însă acest pământ ne fuge de sub picioare, când nu ne mai simțim de loc siguri de existența noastră.

Și această spaimă o avem aproape în fiecare an; aproape în fiecare an suntem siliți să reflectăm și noi asupra nestabilității terenului pe care viețuim.

O simplă clătinare a coajei pământului, ne silește să ne dăm imediat socoteală de nimicnicia vieții noastre pământești; numai atunci ne aducem aminte, cât de fragilă e viața noastră și cu câtă ușurință o catastrofă poate să coste viața a miș de oameni.

Dar liniștea revine, omul își reia ocupațiunile lui de toate zilele, ne mai gândindu-se la asemenea lucruri. „Frica este începutul înțelepciunii“, dar înțelepciunea oamenilor e de scurtă durată, ei nu pot să vadă mai departe decât ochii lor cuprânși.

Sunt necesare însă și aceste scurte momente de spaimă, care ne fac să reflectăm cât de puțin la neimportanta ce o avem pe pământ.

O! cât de nepăsători sunt oamenii. Să vă dau un alt exemplu de nepăsare lor.

Ce poate fi mai splendid decât o noapte înstelată un cer presărat cu miș de corpuri cerești; ce fie-care își are menirea lui divină.

Câți însă admiră cerul!... Când însă se ivește o simplă cometă, eată că toți privesc îngrijiiți spre cer...

Ce va aduce acest astru cu el? Vre-o nouă nenorocire, așa se întreaba mai toți.

Dar vagabondul astru își urmează cursa sa și se pierde în infinit...

Și oarăși omenirea privește cerul cu indiferență.

Cutremurul din zilele trecute a înspăimântat de sigur pe mulți, dar nu pe mulți cred că i-a făcut să aibă o noțiune mai clară de fragilitatea existenței lor.

— **Accident cu automobil.** — O telegramă din Lemberg anunță că proprietarul *Polanski*, un om în vîrstă de 27 ani, călătorind în automobil pe drumul către *Striji*, dimpreună cu fochistul *Surmaj* și cu un tîner servitor, de odată automobilul s'a ciocnit de o piatră mare și a căzut într-o ripă.

Polanski și *Surmaj* au rămas morți pe loc cu craniile zdrobite: servitorul e pe moarte.

— **Recomadațiune princiară.** O domnișoară se prezintă în audiență la ministrul de culte *Berzeviczy Albert*.

Sunt *H. Ilona*, doctor în filosofie, a cărei disertațiune a lăudat-o și academia maghiară. Rog să fie denumită...

Ministrul aminti despre vr'o 1000 concurenți, vîntându-se, că pentru școală nouă nu capătă dela țară spese. Catedră nouă deci nu poate înființa.

— **Excelență!** Zece tomuri de opuri didactice au apărut de mine. Am scris disertațiune despre *Kant*, *Hegel*.

„Mi pare reu domnișoară, dar pe lângă toată bunavoința mea...”

Atunci domnișoara doctor întinsă ministrului o hârtie, ce părea un fel de atestat. În acel atestat sta scris negru pe alb: *Adeveresc, că fiul meu a învățat a scrie și vorbi ungurește dela domnișoara Dr. H. Ilona. Sárospatak, Ianuarie 1904*

Prințul Windischgrätz.

Și domnișoara mâne-zi deja a primit actul de denumire

— **Idilă la o ambasadă.** Pe la ambasadele turcești de prin metropolele europene domnește o permanentă bună dispozițiune izvorită mai totdeauna din comical de situațiune al crizei de parale. De curînd s'a înemplat la Roma, ce s'a întemplat anul trecut la Madrid, și adevă personalul dela ambasada turcească pe ce au putut pune mîna, tot au pus amanet, deoarece-ce deja de mai multe luni n'au primit salariu o singură para. Insuși marele ambasador *Begul Reșid* n'a fost acasă astfel că servitorii și ampoliații au strins o grămadă de covoare orientale prețioase, antichități și narghile de argint și fuga cu aceste obiecte la casa de zălog. Sosind acasă ambasadorul numai decât telegrafă sultanului, să plătească personalul dela ambasadă, de-oare-ce atari anomalii discreditază foarte mult naștea lumii. De altcun gurile rele șoptesc, că însuși excelența sa *Begul Reșid* a înscenat întreg scandalul, de oara-ce nici el nu și-a primit salariul de un lung șir de vreme.

Un proces secular.

Ziarele au anunțat, mai în zilele trecute, că la Curia din Budapesta s'a sfîrșit un vechiu proces de proprietate teritorială, între grănițerii români și Sașii din Bistrița.

Li'giul durează de »patru« veacuri, și a fost rezolvat în cursul vremurilor când în favorul Românilor, când în favorul Sașilor.

La anul 1832, ear se simțeau scurtate prin ultima hotărîre relativă la proprietatea din litigiu, au atacat comunele vecine săsești cu armele, purtînd adevărat războiu și recucerindu-și pământul: *Alma mater*.

Teritoriul »cucerit« aparținînd conștiințului militar, românesc, judecata a hotărît în urmă. în favorul Românilor.

La anul 1889 procesul a fost reînceput cerînd comunele săsești, tribunalului din Bistrița, constatarea liniei confiniare, cu care ocaziune procesul s'a decis în favorul Sașilor. Români apelînd la tabla regelască, aceasta a nimicit hotărîrea tribunalului; ajungînd cauza la curie, aceasta a nimicit hotărîrea tablei, ridicînd la valoare de drept hotărîrea tribunalului.

... Și rămasu-lea mai multor sate românești, — totiașul în mîna...

Dar oare înainte cu două și cu patru veacuri, cum era starea de lucruri în jurul munților *Rodnei*?

»In districtul *Rodnei* — zice *G. Bariț*, în Părți alese din Istoria Transilvaniei I. 371. urm. — compus din 22 comune curat române, încorporat din veacul al 15-lea la districtul săsesc al Bistriței, cu condițiunea lîmpe, ca locuitorii să se bucure întocmai de *acele libertăți ca și Sașii*, ajunseră succesive la starea de iobăgie umilitoare; ear câți-va munți li-s'au fost luat fără pic de drept și s'au împărțit între familiile de senatori din Bistrița.

... Dintre Români un om deștept și valoros, anume *Ștefan Cutea* din comuna *Feldra*, în bună înțelegere cu alți fruntași din comunele asuprite, a mers și el la guvernul din Sibiu, ear după-ce acolo cursul lor nu avuse nici un rezultat, a mers și la Viena. (Suntem în timpul *Mariet Terezia*!) Urmarea fu, că comisiunei

trimise la Bistrița i-s'a dat ordin, ca să tragă în cercetarea sa încă și reclamațiunile, sau adevărat procesul întreg al celor 22 comune cu cetatea Bistriței, care tocmai pe atunci făcuse încercări de a iobăgi și mai greu pe acei locuitori și a-i trata numai ca pe venetici.

Acea comisiune compusă dintr'un președinte, c. Nicolae Bethlen, magnat cu mare autoritate, vice-președinte sasul br. Seeberg, un om îngâmfat, un asesor ungur M. Cserei, unul sas M. Bruckenthal, un actuar și patru canceliști, a eșit în Iunie 1761 și a lucrat în Bistrița două luni de zile. Incât pentru locuitorii comunelor române, *municipiul Bistriței nu a putut proba cu nici un document de valoare dreptul său de proprietate asupra lor nici asupra munților...*

Quantum mutatum ab illo!

Ce va fi peste patru veacuri?

Peste două sute de ani?

„Românul în veci nu pierie!“ — a zis poetul.

Și pentru cei-ce se închină învierii Mântuitorului neamului omenesc, veni-va ei, timpul mântuirii neamului.

Din toiag își va face el cruce.

Și cu crucea sa va birui!

S. S.

SĂ FIE LUMINĂ!

Un plăcut sentiment ne cuprinde sufletul, de câte-ori vedem că în mijlocul tinerimii noastre se pornesc idei, care dovedesc serioase preocupări și care trecute în practică pot fi de folos pentru înaintarea neamului.

Ne-am bucurat deci, din inimă, cetind apelul adresat de dl Nicolae Bălan, student în teologie la Cernăuți, tinerimii teologice pentru înființarea unei reviste de specialitate, comune întregii tinerimi teologice române.

Este o minunată idee această, o idee de ponderositate, nu numai din punct de vedere bisericesc sau din punctul de vedere pur teologic-științific, ci mai virtuos din punct de vedere național-cultural.

Cursul istoriei nu l-a hărăzit neamului nostru o albie largă, puternică, în care să se desvolte în toată plenitudinea forței sale, ci în mare parte printre stâncoase delte ne strecurăm spre ideal, spre rolul ce credem a ni-se fi merit în viața neamurilor...

De-aceia, pe terenul cultural, în dezvoltarea culturii naționale, trebuie să găsim legătura, să căutăm să aflăm și să deservim unitatea.

Un popor suntem noi românii de pretutindenea, în viața intelectuală deci, o comunitate ne trebuie; o confluență a forțelor, și un izvor comun pentru sorbirea forțelor.

Pentru acest ideal a ridicat cuvântul dl N. Bălan, un membru al tinerimii teologice române. Al tinerimii este viitorul!

Să-i auzim cuvântul:

Onorată societate,

Stimați colegi și iubii frați!

„Să fie lumină!“

I. Moisi 1. 3.

Lumina e principiul aducător de viață în lumea intelectuală morală, ca și în cea organică.

Lumina e condiția „sine qua non“ a existenței, a progresului și a desăvârșirii.

„Să fie lumină!“ — fu cel dintâiu cuvânt al Creatorului, după ce chemă lumea din neființă

la ființă, — și iarăși întrupatul Cuvânt, în legea harului, lumină aduse în lume, lumina — principiul vieții.

Pe bazele luminii clădi Biserica. Sa și de acest temei al lumii condiționă și existența Bisericii, progresul și desăvârșirea fiilor ei: „Fiți desăvârșiți, precum Tatăl vostru cel cereș desăvârșit este“.

Biserica vecurilor prime și-a înțeles acest rost pe lângă toate greutățile vremilor și a le începutului, iar o monumentală dovadă ne servește despre această epocă de aur, clasicismul creștin al veacului IV și jumătatea primă a veacului V.

Biserica Apusului civilizat, deși azi în parte împăgănit, desvoltă deja de veacuri o fecundă activitate, pentru propagarea luminii intelectuale morale.

Numai Biserica Răsăritului a fost și e și azi în parte împedată în această sfântă misiune a sa. — Dar început-au a se risipi norii grelelor veacuri din trecut și azi din nou se ivesc zorile prevestitoare de luminoase zile — de un period de redesteptare și regenerare.

Ca să nu se lungească vorba: și Biserica românească de legea ortodoxă a Răsăritului a avut aceeași soartă în trecut, — în prezent însă e străbătută și ea de aceleași nisuițe spre regenerare și înălțare.

Nu mai puțin adevărat este, că e de datorința cea mai sfântă a unuia și fiește căruia fiil al acesteia să sprijinească din toate puterile sale nisuițele spre reînălțare a Mamei sale.

Talantul să și-l chivernisească fiește care în spre mărirea celui ce spre acest scop i-l'a încredințat!

Ear sarcina acestei îndatoriri apasă umerii și conștiința fiilor Bisericii române cu atât mai mult cu cât tocmai teritoriul acesteia e mărginaș cu Biserica Apusului, — cea nesățibilă și necredincioasă soră a Răsăritului ortodox, — care n'a renunțat încă la ideea de-ași încorpora ori și numai afilia, nu numai întreaga Biserică românească, dar încă și întregul Orient, unde în numele ortodoxiei să slăvește numele lui Dumnezeu!

Și ce rol ideal îi revine în această misiune studențimii teologice a întregii Bisericii ortodoxe române — când adică s'ar putea afla calea și mijloacele spre acest scop!

O credință e în întreaga Biserică românească a Răsăritului, un sânge în toți fii acestia! De ce nu s'ar putea găsi modalitatea cum cei de un sânge și de o credință în uniformitate și cu forțe unite să lucreze pentru întărirea și apărarea credinței și prin credință și a sângelui!? Dar chiar aceasta e taina istoriei neamului nostru!

Apusul bisericesc de mult a înțeles rostul uniformizării, tendințele de apărare și lățire. Toate direcțiile Apusului bisericesc, nu numai cele pur dogmatice în știință, ci și cele de organizare practică — fie ele catolice ori protestante — își au steagul, pe care le sunt scrise principiile și în jurul căruia stau grupați: sunt nenumăratele lor reviste.

O asemenea concentrare de forțe ale teologilor români ortodoci — bărbați ca mâne angajați în serviciul bisericii — ar fi salutară din multe puncte de vedere.

Ea ar servi nu numai spre a stimula dispoziția celor capabili spre activitatea literară în viitor, ea ar avea de rezultat nu numai lățirea științei teologice în cercuri cât mai largi, ea nu numai că ar satisface aceleași trebuințe simțite în biserică noastră pentru lățirea științei și a culturii teologice, ea nu numai ar promova idealul religios moral, care e același atât în răsărit cât și în apus de Carpați, — dar mai presus de toate din concentrarea studențimii în jurul unei reviste teologice propriu, ar rezulta pentru prezent încheierea unor legături de studii între studenții teologi de pretutindenea, iar pentru viitor s'ar înțemeia între bărbații bisericești din Austro-Ungaria și regat, o comuniune și mai strinsă, ce în alt chip între actualele împrejurări e imposibilă...

Nu e de demnitatea unei tinerimi ce se respectă, și carea e conștientă de misiunea sa în organismul neamului și bisericii sale, să mai stea cu brațele în sân.

Ceasul reînvierii a sosit și pentru biserică răsăritului. „Ab oriente lux“ a fost devisa veche, ear dacă nouă celor din biserică răsăritului multă vreme ni-a răsărit, soarele cultural din apus, trebuie cu toți într'un gând și cu o inimă să ne angajăm în serviciul regenerării bisericii noastre, al acelui proces de regenerare, ce acum ne stă deja în prag. — Istoriograful bisericesc, grecul

Kyriakos ni-l indică prea clar când zice: Re deșteptarea științei teologice în sinul bisericii ortodoxe, ne face să sperăm reînnoirea zilelor mărețe a strălucirii de odinioară.“

Nu e deci demnitatea tinerimii teologice române a nu întreprinde pentru lățirea științei teologice toți pașii posibili în acest oportun și binevenit timp pentru ridicarea unui steag cultural-teologic, a unei reviste teologice românești ortodoxe.

Mai subversează un motiv moral pentru necesitatea înființării unei atari reviste — și mi vou permite a reflecta la aceasta în josul acestor expunerii.

Ajunși aici mai poate fi vorba numai de modalitățile și condițiile între care s'ar putea realiza ideea unei reviste teologice studențești.

În cele ce urmează voui specifică deci aceste modalități și condiții după singuraticele momente, asupra cărora, — rog — să vă pronunțați, iar conclusele, ce le veți lua să bine-voiți a mi le comunica. — Conformându-mă răspunsurilor primite de la toate societățile studenților în teologie voi compune un proiect de organizație, pe care îl voi supune tuturor societăților spre a fi acceptat definitiv și spre a primi putere obligatoare pentru toți.

1) Înainte de toate pun întrebarea: sub ce firmă să apară sau cine să editeze revista?

Al doilea moment în legătură cu realizarea ideii unei reviste teologice și cel puțin tot atât de însemnat ca și aceasta, este întemeierea unei corespondențe și legături de studii, între studenții în teologie de la toate institutele teologice din regat și din Austro-Ungaria.

Mă mărginesc numai la indicarea necesității unei asemenea corespondențe și mi place să mă măgulesc, că nu veți fi mai puțin convinși decât mine, despre foloasele ce ar urma din satisfacerea unei asemenea legături spirituale.

Dar apoi ce ideal de salutară, ar fi legătura aceasta când ea, începută pe băncile școalei s'ar continua și în viața practică! Dar trecea acestei legături din școală și în viața practică, credeți-mi, nu că ar fi grea, din contra s'ar întemeia și pe resoane psihologice.

Prin o revistă teologică românească și prin astfel de legături, s'ar preveni în teorie și în praxă modernului demon al necredinței, care, într'o formă în jos, în alta în sus, clatină bazele vieții morale și sociale azi.

În sus necredința cu pretenziile ei temeiuri din știință, în jos lipsa recerutei luminii intelectuale morale, care să sprijinească credința acolo, unde nu s'a stins încă: sunt două momente, peste care nu se poate trece la ordinea zilei, de cât numai printr'o condamnabilă indiferență.

Într'acest chip, cred eu, s'ar putea promova și mai cu succes unitatea de gândire și acțiune între cei de o credință și de un sânge, când vorba e nu numai de învingerea demonului, ci și de consolidarea vieții religioase-morale și culturale în sinul Bisericii noastre.

Până avem unitatea singelui și a credinței să păzim de cu bună vreme, să nu ajungem ca Biserica și neamul a fi un corp amalgam, cum ni se prezintă Apusul cu varietatea convingerilor sale religioase mai pestrițe de cât vestmintul lui Iosif, din legea veche.

Imi mai permit, ca de încheiere, a indica și ideea subiectivă de a întreprinde și fără sucursul dascălilor noștri, pașii pentru realizarea ideii acelei reviste, — la tot cazul însă, pentru a asigura nimbul moral și partea materială a întreprinderii să ne adresăm — la vremea sa — și lor cu rugarea să ne sprijinească, în speranța, că nu vor pregeta a o și face.

După toate acestea în loc de recapitulare a celor zise, cu încredere în Dumnezeu și în dragostea de cauză și de muncă a d-voastră, vă rog, ca ideea comunicată s'o luați în deliberare cu acel zel și ardoare, care e caracteristică focului tineresc și unei inimi învăpăiate, pentru nestrămutatele ideale ale Neamului și Bisericii, dar tot odată și cu acea precumpănire și judecată serioasă, care e chezașia isbândeii bunelor intențiilor și să-mi răspundeți în timpul cel mai scurt, pentru-că de va fi cu voia lui Dumnezeu, cuvântul, în timpul cel mai scurt, trup să se facă.

Cu această dorință și întru această așteptare rămân.

Cernăuți, Martie 1904.

MI-AM AȘTEPTA...

*Mi-am așteptat, iubito, pe cât te și ador,
Să-ți fac mărturisirea aprinsului meu dor —
E mult mai ușor totul ce-ai al prea să-mi ceri,
Doar' și a face „astăzi“ din ziua cea de „ieri“.*

*La ce simțesc — o umbră i-or-țe cuvânt ales,
Și-o nedesăvârșire ce n'are înțeles...
Ah, iartă-mi, mult mai dulce e, cu drag să te
desmierd,
La simțul tău, iubit-o, în gânduri să mă perd!*

*Ni-om îngâna iubirea cu sărutări ferbinti
Și ne-om cuprinde 'n brațe, ca cei ești din
minți;*

*Istoritoarei patimi, nebulului nost' dor,
Lăsa-l ne vom, pradă, lăsa-l vom largul sbor.*

*Enigmă, ce n'o 'ncepe nici vreme nici cuvânt,
E dorul meu, iubito, aprins, nebun și sfânt;
I-aș smulge dela suflet, un cântec, dar nu-l pot,
Ci iată, mă dau fie, cu dorul meu cu tot.*

ih.

GARDENIA.

Legendă.

de

Paul Mantegazza.

Era o vreme, când afară de țerani, comercianți și puțini alții, toată societatea se împărțea în două clase, una șasasina, cealaltă se ruga. A doua era mai bogată ca cea dintâi, nu pentru-că oamenii ar fi fost mai buni atunci ca acum, ci pentru-că și femeile aparțineau acesteia.

Gardenia trăia și ea pe aceea vreme; nu era însă o floare, ci o fată, născută și crescută într-o familie, care de veacuri nu dase nici un soldat, nici un comerciant sau alt lucrător pentru industria omenească. În această familie de sfinți, bărbații erau toți canonici, episcopi, preoți, călugări, femeile călugărițe, surori de caritate ori stărițe.

Fiecare generație din familia Gardeniei destina un bărbat să aducă jersă marelui Dumnezeu, să se însoare, și o femeie trebuia să se învoească a aparține unui bărbat, pentru-ca familia de sfinți să nu peară.

Gardenia fu destinată prin consiliul familiar, să se mărite. Fiind-că ura toate inclinările sociale, protestă și plânse, dar înzadar. Ultima căsătorie rămase fără urmași și marea casă a principelui Dela Neve era să se stingă. Fata se învoi în sfârșit, dar jură să-și dea inima numai unui tânăr tot așa de curat, nevinovat și de pios, precum era și dinsa.

Născută și crescută în principii pioase, Gardenia în familia ei ajunsese apogeul nevinovăției al curățeniei fizice și morale. Nutria această inclinare până la manie, iubia albul mai presus de ori-ce altă culoare, și voia să vadă și să atingă numai lucruri albe.

Dela cămașe până la haină și chiar pantofi, era îmbrăcată toată în alb. În camera ei erau pereții albi, scaunele îmbrăcate în alb; perdele, pat, sofa, toate erau albe ca zăpada. Era albă și cartea ei de rugăciune și scria cât se poate mai puțin, fiind-că îi dispăcea, să murdărească cu cerneală neagră filele albe de hârtie. Dacă ar fi putut să formeze lumea după gustul ei, atunci cerul ar fi fost alb, alb pământul și albe frunzele arborilor.

Nu culegea alte flori decât crini, camelii albe și trandafiri albi; dar visa de o floare, care ar fi și mai albă ca acestea trei.

Nu mai puțin își îngrijea curățenia internă. Abia îi trecea prin suflet un gând rău sau nedrept, și alerga la duhovnicul ei și se ruga să-l dea canoane aspre.

Pecate prin fapte nici odată n'avea de mărturisit.

Un timp oare care cercetase societatea. Se retrase însă plină de disgust, căci găsi bărbații departe de curățenia internă și externă, cum își închipuia ea pe fitorul ei soț.

Trăia astfel retrasă în camera ei albă, ca un crin într-o mare de lapte; trăia și se desfăta în această curățenie și se gândia la un paradis, impopulat tot cu îngeri albi ca zăpada și sfinți, impresurați cu o aureolă de lumină argintie.

Într-o seară de iarnă tocmai visa visul ei de argint, când fu deșteptată de un șgomot la fereastră. Credea mai întâi că e o continuare a visului, se sculă și văzu înaintea ferestrei, în întunecimea nopții, o figură mare, albă, și auzi ceva, ca foșnetul a două aripi, ce loviau de geam.

Apoi auzi mai lămurit ca acele bătăi de aripi o voce care zise:

„Deschide, Gardenia, deschide!“

Ea sări din pat ca fermecată și deschise geamul.

Și într-o clipă apăru înaintea ochilor ei un mișu un ânger, înalt ca tavanul, alb de tot, care își scutura aripile moi și imprăștiă din ele o zăpada de argint, ce schintea pe podele, fără se le ude, par-că ar fi fost numai diamante și margăritare.

Ângerul n'avea tortă, nici felinar, ci lumina camera cu o lumină liniștită fosforescentă, care se imprăștiă în giurul lui ca o auroră boreală.

„Gardenia, eu sunt ângerul curățeniei.“

„Ce dorești dela mine?“ zise fata încântată și emoționată de această scenă din paradis.

„E întâia oară, că viu pe pământ, căci abia acum am găsit o femeie nepătată, și aceasta ești tu.“

„Așa dar dacă vii din cer și mă îți demnă și pe mine de el, de ce nu mă i-ai în clipa asta pe aripi, să mă duci în paradis?“

„Fiind-că stă scris, ca tu se devii o soție și mamă fericită, și eu am venit să îți vestesc, că am găsit pentru tine un bărbat cu suflet fecioresc, un bărbat nepătat ca tine.“

„Și de unde este el?“

„Acum încă e departe. Pentru a merita marea fericire de a fi a lui, trebuie să te supui un an la o încercare grea și crudă.“

„Nimic nu-mi va fi greu, o îngere al curățeniei, pentru a merita o asemenea răsplată.“

„Nu fi prea mândră, iubite copil. Ai învins până acum, fiind-că n'ai luptat. Acuma trebuie să mergi în societate, să cercetezi baluri strălucite, serbări și turniere. Trebuie să primești zimbând elogiurile tinerilor sinceriilor ușuratici, precum și pe ale adoratorilor sinceri, zilnic să te întorci la cuibul tău alb și să te simți curată de ori-ce păcat fie chiar și numai o dorință.“

„Voi face cu bucurie ce-mi propui, și cred să te pot asigura fără mândrie, că și sub ispita lumii voi rămâne curată.“

„Bine, dar' ascultă-mă: Aici e un grăunte din sămânța unei plante, care până acum crește numai în cer, în grădina îngerilor. Samănă-le într-un glastru mare și udă-le zilnic. În mai puțin de opt zile va răsări din ele o plantă minunată cu frunze pururea verzi, scilicicioase.“

„Cum se chiamă această plantă?“

„Până acum n'are nume, dar' e voea lui Dumnezeu, ca să capete numele acelei fete, care va putea sărută frunzele ei trei sute de zile, fără să se căească de nici un gând rău. Așa dar' în fie-care seară înainte de a te culca în patul tău de crini, va trebui să-ți examinezi conștiința. Dacă îți simți buzele curate, sufletul și inima virgină, vei da pomului virginității o sărutare.“

Gardenia ascultă tremurând, cu inima palpitândă. Voia deja să pună o întrebare nouă îngerului, când acesta își mișcă aripile, își înclină capul și sbură afară pe fereastră, murmurând:

„La revedere peste un an, Gardenia!“

În ziua următoare Gardenia plantă grăunțele prețios primit dela îngerul, într-un glastru de porcelan alb ca zăpada și cum zise el, după opt zile răsări un pomișor bogat în frunze, crengi și ramuri, dar fără flori.

Apoi începu să se îmbrace luxos în mătase și catifea, presărată cu petri scumpe și se aruncă în societate și petreceri, așa că toți se mirau de schimbarea ei subită și curioasă.

În tot locul unde apărea, ea era regina; adoratorii și herbanții o încungiurau și o rugau în genunchi pentru grația unui zimbet.

Ea le și zimbă, dar' cu un zimbet atât de sublim și curat, încât herbanții simțeau cum le îngheață sângele în vine, și adoratorii sinceri nu puteau să spună, dacă Gardenia e o femeie sau un înger.

Într-acestea Gardenia găsi la fie-care bărbat o pată, la unii mai multe și nu-i era greu, să se reîntoarcă în fie-care seară în iubitul ei cuib și să se simtă curată de păcate, după ce se rugase și trecuse peste examinarea conștiinței.

După aceasta se apropia de glastrul în care creștea pomișorul minunat și îl sărută.

Dacă deschidea apoi dimineața geamul pentru-ca să-și îngrijească pomișorul, găsea în locul unde l-a sărutat o floare de mărimea unui trandafir mic, mai alb ca crinul, cu un parfum dulce, cald, dumnezeesc.

În fie-care seară o sărutare nouă după rugăciune și în fie-care dimineață o floare nouă pe pomișor.

Așa trecură trei sute de zile și trei sute de nopți, și planta curățeniei nu perduse nici o singură floare: prima înflorită era așa de proaspătă, albă și mirositoare ca cea din urmă. Devenise un pom mare, parfumat ca un buchet colosai și umplea tot orașul cu miros.

Era însă ceva mai alb ca aceste flori: era sufletul Gardeniei, care rămăsese curată, virgină, sfântă după o încercare de zece luni, după trei sute de ispite viclene, invăpăiate, irezistibile.

Era fericită, cuprinsă de o mare beție, exaltată în așteptarea vizitei îngerului și a împlinirii promisiunii lui.

*

Ângerul sosi, și cum făcuse prima dată, așa și acum bătu cu aripile în geamul camerei albe a Gardeniei, care îl aștepta tremurând și fricoasă. Deschisă și cuibul de crin se lumină de razele stelelor ângerești.

„Priveste, ânger al curățeniei, pomișorul ce l-am plantat eu și numără-i florile! Sunt trei sute, tocmai atâtea zile de luptă și încercare, ca sărutările virgine, ce i-am dat.“

„Tu ești o sfântă iubită Gardenia, și gardenia se va numi de aci înainte pomul, care l-ai plantat tu; poate trăi și pe pământ, tu l-ai câștigat pentru oameni. Tu l-ai botezat și pomișorul gingaș îți va aduce totdeauna noroc.“

„Dar mirele meu, unde este el? De ce n'ai adus cu tine un bărbat fără prihană, bărbatul care e curat ca mine?“

Ângerul curățeniei roși și zise după multă esitare:

„Acest bărbat sum eu insumi.“

Cu acestea își depuse aripile și se prefăcu într'un tânăr frumos.

Gardenia roși și mai tare de cât ângerul devenit om. Lumina fosforescentă dispăruse, dar în întunec luciau cele trei sute de stele pe firmament.

Încungiurată de lumină și parfumul florilor, Gardenia sărută pentru prima dată buzele unui bărbat.

Ea îl iubia și îl luă de soț.

Dar acest bărbat era virgin ca ea..

Trad. de Lucreția Russu Șirianu

NEVASTA MEDICULUI.

Noveletă.

„Oare îi va plăcea lui Teodor de mine?“

Aceste cuvinte întrebătoare, fură pronunțate de tinera și frumoasa femeie, însă din zimbetul ei radios să reoglinda convingerea, că așa trebuie să fie. În admirabilă-i haină albă de bal, stă nainte oglindei cercându-și juvaerele de aur, cum să le așeze ca să producă un mai mare efect, pe când cameriera sta ngenunchiată la spatele ei aranjând în cute grațioase stufa albă ca zăpada.

„Unde va fi? murmură Eliza îngrijorată.

Se auzi clopoțelul dela coridor, cameriera se ridică în grabă; tinera femeie o reținu.

„Va fi bărbatul meu, Ema, îi voi deschide însă-mi, să-i fac o surprisă.“

Ieși încet pe virful degetelor și deschise ușa.

„In fine Teodor.“

Zăpăcită se opri și-și strânse buzele. Statura aspră, robustă, ochii albaștri ce o salută cu sinceritate, nu sămănu de loc cu cea așteptată, era un bărbat în bluză albastră de muncitor, un tip original de chirigiu, despre ceea-ce biciul ce-l ținea în mână, îl legitima în de ajuns.

„Ce poțtești?“

Onestul om nu răspunse imediat; sta buimăcit nefiind obicinuit cu asemenea apariții seducătoare. În fine reculegându-se răspunse încet: „Bună seara — și — domnul doctor este acasă?“

„Imi pare rău, nu“, fu răspunsul laconic al Elizei, ea era gata de bal, prin urmare n'avea poftă ca barbatul ei care șasa iutărzia, să mai fie reținut.

„Prost lucru“, murmură chirigiu contrariat.
„Ce vrei cu ție? Oarele de consultație au trecut de mult“.

„Eu n'am venit pentru — pentru neînsemnata mea persoană“, răspuse el cu francheță, dându-și osteneala să vorbească în termeni mai înalți. „Sunt trimis de către Fliedner din Grosvelzen, mititelul ei s'a îmbolnăvit fără veste, d-nu doctor să vie îngrabă“.

Acum tinera femeie privi confuză spre chirigiu.

Grosvelzen! Ce fatal! Era într'o depărtare de două ceasuri, de oraș; cu trăsura până acolo și n'apoi, îi trebuia tocmai atât, afară de timpul cât ar trebui să stea în sat. Sunase deja opt ceasuri, era timpul suprem de plecare. Trei ceasuri pierdute, asta e tot atât, cât ar renunța la balul mult dorit.

„Este periculoasă boala copilului? întrebă ea domol.“

Mesajerul ridică din umeri, strâmbă gura și nasu în semn de îndoială.

„Ce știi eu“, zise el trăgându-și. Fliedner mi-a spus numai atât că, ar trebui să vie d-nu doctor“.

„Bine, îndată ce va veni acasă, îi voi spune.“

„Foarte mulțumesc. Nu uitați însă — Fliedner în Grosvelzen — mica căsuță de lângă ospetărie — pe care o lovise calu în vara trecută“.

Eliza își înclină capu în semn de aprobare și închise ușa. Ochiul ei blânzi, castanii, se umplură de lacrimi, un sentiment dureros îi pătrunse inima.

Resignare, vecinică resignare! De optsprezece luni se măritase cu doctorul Brünner, în acest interval nici măcar de trei ori nu-și putu satisface câte o mică plăcere. Bărbatul ei fiind prea conștiincios și mult cercetat, cea mai mare parte a zilei precum și noaptea, o consacra pacienților. Și de câte ori își propunea ceva, nici odată nu se putea realiza, căci în totdeauna se iveau cazuri în cari chemarea sa de medic era mai presus de orî și ce. Se înțelege, aceasta era o mare cinste pentru el, ea era mândră că e nevasta unui bărbat respectat și atât de mult cercetat; însă era încă tinere! Să renunțe dar la toate plăcerile inocente ale etății ei? De un sfert de an se bucura de acest bal; bărbatul ei îi promise se solemn, că o vaînsoți, și ce frumos se împodobise, numai ca să-i placă și să-i facă cinste! Șacum în ultimul moment, vine mojiicul de om, și îi strică întreaga-i seară delicioasă.

„Proștii de copii, trebuie să fie în totdeauna bolnavi!“ suspină Eliza, și-și întoarse drăguța-i față spre un colț întunecos, la caz dacă ar intra Ema, să nu-i observe lacrimile. „Pentru-ce a trebuit să mă mărit după un medic! E ceva teribil să fii nevasta unui—“.

Se opri sperându-se de propriile sale reflecțiuni, și se asigură, căindu-se de zeci de ori, că nu le-a luat în serios, căci el era iubitul, bunul, drăguțul ei bărbat, pe care îl iubea mai mult decât ori ce pe lume.

De odată îi veni o idee salvatoare. „Ași ce“, murmură ea, „de câte ori nu-l chiamă pe bietul Teodor, ba și noaptea îl trezesc din somn, pentru nimicica toată. Nu îi voi spune. Bietul, el încă are lipsă de distracție; nici nu mai știe că trăiește. Eu ca nevasta lui, sunt datoare a îngriji de aceasta“.

Pe când Eliza se sfătuia astfel convinsă fiind, că asta o face numai în interesul bărbatului ei, în fond totuși ieșea la iveală plăcerea proprie. Intre — deschise ușa dela antișambură, și ascultă cu groază pașii mesagerului, care să scobora încet pe scări, se temeă ca nu cumva să se întâlnească cu bărbatul ei. Când poarta se închise după chirigiu, atunci respiră ușurată. Apoi se grăbi în odaia ei unde își termină tualaeta.

Cine-va sună din nou.

„Teodor!“ murmură ea tresărind.

Și într'adevăr, era doctoru. Intră vesel și amabil ca în totdeauna, înbrățișă și-și sărută nevasta, o privi cu admirare de sus până jos, o mai sărută încă odată și îi zise cu un zimbet de mândrie: „Ce drăguță ești Eliza mea, și ce frumos te-ai împodobit!“

„Mergem?“ întrebă ea îngrijată.

„În zece minute sunt gata“, răspuse el, îndreptându-se spre odaia sa. Ajungând la ușe se mai întoarse încă odată. „A întebat cine-va de mine?“

Eliza tresări pentru a doua oară. Cu fața întoarsă, ca să n'ovadă cum s'a înroșit „răspuse cu indiferență forțată:

„Nu știu — nu, adevă — nu-i scris nimic pe tablă?“

„Nu, dragă“.

„Așa dară, cu atât mai bine! — Dar grăbește-ște Teodor, e deja târziu“.

Când rămase singură, respiră adinc, adinc. A spus un neadevăr. Pentru prima oară — însă nu în viața ei, de oare-ce toți copii, încă din frageda etate, au predispoziție spre exemple rele. Eliza își chemă toată filosofia într'ajutor, ca bunul sentiment să triumfeze. În arta sinamăgirei toți suntem virtuoși. Odată se hotărî ca totuși să-i spuie. Își viri capul în odaia lui, privindu-l un moment cum se rade. Îi strigă într'un ton, care își da silința să fie cât să poate de nepreocupat: „Teodor, dacă te-ar cheina cine-va acum, m'ai părăsi?“

Doctoru Brünner lasă briciu jos. „Dacă ar fi un caz grav, dragă“.

„N'ai putea să trimiți un suplent? Să rogi un coleg?“

„Elizo, tu știi că, puterea remediuului nostru, depinde o bună parte, dela încrederea ce o are pacientul în medical său. Acela care și-a pus speranța în mine, nu va întâmpina pe un străin cu aceeași încredere, căci eu, ca fie-care om, ori cât de renumit ar fi, nu pot garanta decât numai pentru mine însu-mi“.

Tinera femeie oftă. „Nu pot să-i spun“, gândi ea, și neliniștită închise ușa.

Ea lupta încă până se urcară amândouă în trăsura — și în decursul drumului, lupta mereu. Se lupta cu sine însăși ca o eroină. De multe ori, pentru niște lucruri mici, sustinea o luptă violentă. Devenea când roșie când palidă, din timp în timp, peptul ei se ridica într'o iritație furtunoasă. Un psiholog expert, nu putea trece cu vederea, schimbarea continuă a feței, mișcărilor-i nervoase, sclipirea ochilor, precum și tremurătura ușoară a buzelor.

„Ce-ți este Elizo? întrebă el. „Ești atât de enervată“.

„Enervată? Eu?“

„Așa mult te bucuri de bal?“

„Da, Teo.“

El zimbi și-o prinse de mână. „O voi femeii, toate sunteți asemenea“, zise el cu cordialitate. „Nu știu ce vă poate pe voi electrisa așa?“

Eliza nu răspuse nimic, se încercă numai să zimbească

În fine sosi momentul mult dorit; intrară în frumoasa sală de bal, inundată de o lumină feerică. Însă ce deosebire între vis și realitate! Atmosfera de aci, i-se părea inădușitoare, și deși lumina strălucitoare o orbi, totuși n'a fost destul de puternică, pentru ai amei musturarea conștiinței. Se opri un moment ca o statuă nehotărâtă, să între sau să se întoarcă. Atunci răsunară tonurile seducătoare ale unui vals, muzica exercită puterea sa sugestivă. Un zimbet apărui pe buzele ei, cu inima palpitândă de plăcere, urmă pe soțul ei la dans.

Și pe când valsau, obrații i-se rumeniră, ochii îi scilipeau. Fu prinsă de influența ritmului amețitor, înaintea căruia dispărură fioroasele fantome sulletești.

Trecuse aproape o oră din pauză, când se trezi din amețeaală, și-o cuprinse din nou groaza unui pericol necunoscut, frica însă dispărui gradat, și deja la al cincilea dans, inima își reluă liniștea sa normală. Tot mai mult o cuprinse amețeaala, tot, mai repede i-se bătea pulzul, privirile-i deveneau mai strălucitoare, obrați din ce în ce mai purpurii — da, știa că se confundă tot mai mult, în valorile spumegânde ale plăcerii, și în urmă, uită cu desevirșire, ce atât de mult o preocupase.

Se simțea liberă, bine și veselă.

Bărbatul ei, ceti entuziasmul din privirea iubitei ființe, cuprins fiind și el de aceeași însuflețire

Lucru ciudat — Eliza credea c'a învins fantomele interne, și totuși, când ultimele tonuri ale muzicii încetară, se iviră din nou, mai amenințătoare ca la început. Prin negura deasa a agitațiunii, prin care se credea scutită, le zări iarăși, ca pe niște umbre fioroase. Tot efectul delicului sărel, dispărui ca prin farmec, dansul muzica, sala, tualetele admirabile, risul, toate i-se păreau triviale și deplorabile.

Tremurând, își urmă bărbatul în trăsura, ședea tăcută lângă el, în tot decursul drumului nu zise nici o vorbă — asilele ei. Îi apărui earăși fantoma și — îi va

unui copil? A unui copil cu buzele tremurând, ochii scâlțați în lacrimi, a cărnii mică musculatură se consuma în dureri? La spatole gingașei figuri, se ridică brațul amenințător al nefericitei mame, și din întunerecul nopței, o față plină de desperare își pironi ochii asupra ei.

Doctorul se razimă obosit în colțul său, obosit de distracția neobicinuită, aceasta îl istovi mai mult de cât practica sa nopturnă, împlinindu-și datorințele chemării sale. Ațipise, și ast-fel, nu observă agitația nenaturală a tinerei sale femei, care tresări de-odată și-l prinse de braț. El sări speriat.

„Ce-i — ce s'a întâmplat?“

„N'auzi clopoțelul dela casa noastră? Te caută cineva.“

Tocmai atunci se opri trăsura înaintea casei. Doctorul își ridică repede capul și ascultă.

„Așa-i, ai drept, — tocmai acum, când sunt așa de obosit ca nici odată.“

Se coborî repede din trăsura, ajută soției sale, apoi grăbit se apropie de un om care suna clopoțelul din toată puterea.

„Cauți pe doctorul Brünner?“

„Da.“

„Eu sunt. Ce poțtești?“

„Am fost azi încă-odată la d-voastră, răspuse omul într'un ton de modestă musturare. Pentru-ce n'ai venit d-le doctor? Fliedner e desperată, sermanul copil, are cărcei, poate muri în fie-care minut.“

Să moară! Ca un trăsnet pătrunse cuvântul, în urechile sermanei tinere femei. Ce a făcut, cum a putut face așa ceva!

„Ai mai fost încă-odată aci?“ întrebă doctorul atins. „Când?“

„Ieri seara, cătră opt.“

„Și cine te-a primit.“

„O damă în haină albă, ea mi-a promis că v'e va spune.“

„Așteaptă un moment“, strigă doctorul cu o voce vibratoare.

„M'e voi reintoarce imediat, să-mi conduc mai întâi nevasta sus, ș'apoi vom merge împreună.“

După-ce spuse servitorului său că au să plece mai departe, oferi brațul Elizei, ș'o conduse în odaia de locuit. Brațul ei tremura într'al său. El nu zise nimic până nu închise ușa după ei.

„Tu ai primit pe omul acela, Elizo?“

„Da, Teo, și am — am — gângăvi privindu-l cu spaimă.“

„Ai uitat?“ întrebă el cu îndoială.

Atunci Eliza, își îndreptă ținuta. „Nu vreau să mint, Teo, n'am uitat.“ Apoi se lăsă jos pe un scaun, și-și acoperi fața cu mâinile.

Doctorul Brünner rămase un moment ca înlemnit, dar se reculese repede.

„Sper, că nu s'a întâmplat nici o nenorocire din cauza ta Elizo“, zise el încet și ieși repede, fără să-și mai schimbe hainele.

Tinera femeie rămase singură, într'o desperare chinuitoare. Plângea și suspina, își frângea mâinile, și-și confundă capul în perinile scaunului, acuzându-se că e o ființă sburdalnică, o soție nedemnă, ucigașe și criminală.

Se ruga lui Dumnezeu s'o apere de rău, să n'o nefericească, pe întreaga ei viață. Nu se gândea să-și desbrace haina de bal, nu simțea nici frigul nopței.

În fine se iviră zorile dimineții.

Reținându-și respirația, asculta la fie-care sgomot. El putea să se reîntoarcă în fie-care moment. Deschise fereastra și privi pe stradă în jos cu ochii înroșiți și umflați de plâns. Se auzi din depărtare, un sgomot de trăsura; cu încordare arzătoare, se încercă să pătrundă întunerecul. Sgomotul încetă, căzu grămadă iarăși pe scaunul ei. Frigul pătrunse gingașu-i corp, simțea cum o înfioară.

Se auzi din nou un sgomot — alergă iarăși la fereastră — și iarăși amăgire!

Odată în treacăt, se privi în oglindă și se sperie de propria ei figură, era palidă, slabă și desperată.

Eliza se retrase îngrozită de ea însăși, se aruncă pe canapea, gemând își acoperi fața cu mâinile. De-odată auzi ușa antișambrei deschizându-se, pași grăbiți se apropiară.

Era el, intrase în odaie, și — îndrăzni să — în față, de fricat acurilor —

capul genera

Ni

Atunci ea nu se mai putu reține. „Teo, trăiește?”

Eliza scoase un țipăt sfâșietor. Se ridică încet și întoarse spre el figura-i palidă ca de fantomă. „Este mort?”

„Este mort, și pe onoarea mea de medic, a murit cu el dimpreună,” urmă el într'un ton posomorît. „In fine se zicea că doctorul își petrecea la bal, pe când o mamă desperată priveghea lângă patul mortuar al copilului ei, așteptând în fie-care secundă sosirea lui.”

„Și — s'ar fi putut mântui dacă — dacă te-ai fi dus ieri seară?”

„Poate.”

„Poate? zi mai bine sigur, nu-i așa Teo, că sigur?”

Tăcerea lui o luă ca afirmare; atunci sări de odată și voi să se arunce afară.

Doctorul o prinse cu braț puternic și o atrase blând spre canapea. Ținându-o strins de mână se așeză și el lângă ea și o întrebă încet: „Unde voiai să mergi Elizo?”

„Unde? La ea, la ea, la mama nefericită și demnă de compătimit. Voiesc s'o rog în genunchi să mă ierte. Voi declara în fața lumii întregi, că tu ești nevinovat, numai eu fiindă ușuratică și care și-a uitat de datorințele sale sunt de vină. O lasă-mă, lasă-mă!”

Se încercă să scape din brațele lui, el însă n'o lăsă, ci o ținu cu atât mai strins, apăsând frumosul ei cap la peptul său și îi zise cu o voce domolă: „Elizo, nu voi să te mai chinui. Copilul trăiește sau mai bine, trăia încă, când l'am părăsit.”

„Trăiește?” strigă ea. „Trăiește! Și va trăi?”

„Sper. Însă slaba flăcărie a vieții sale, abea mai pălpăia, numai o lină adiere, și s'ar fi stins. O jumătate de oră încă, și-ai fi fost prea târziu, la caz dacă acum deja n'a fost prea târziu. Până la prânz, voi avea știri și după masă, poate mă voi duce încă-odată.”

„Ah, Teo, nu mă voi putea liniști, până ce mica și sermana creatură nu va trece pe lângă ori ce pericol. O mântue! — iubitul, scumpul meu bărbat, scapă!, de dragul meu! Și, — suspinele îi înceară vocea, îi cuprinse de gât cu amândouă brațele, și lacrimile ei umeziră fața lui — scapă-mă, Teo. Ah, poți să mă ierți iubitul meu soț, sau poate mă vei uita și desprețui d'aci încolo?” Doctorul răspunse cu o seriozitate binevoitoare: „Departa de mine așa ceva, Elizo, nu pot timbra ca crimă, slăbiciune sau nesocotința unei inimă de altcum nobilă. Dea Dumnezeu ca soartea să nu fie mai nemilostivă decât mine.”

„O, Teo, unic-iubit bărbat, îți mulțumesc! Nicî odată nu voi mai face așa ceva, te asigur că nicî odată!”

„Știu Elizo, căci altfel n'ași vorbi așa cu tine. Căința ta, imi este destulă garanție. Sunt convins că nu te-ai gândit la urmările pasului teu. Noi oamenii suntem pândiți de demonul nefericirii, copila mea, și să folosesc cumplit de toate descrierile ce îi le oferim. Pentru aceea trebuie să fim cu luare aminte. Pasul tău greșit, putea să mă fie mai fatal decât ție — sau poate deveni încă. Tu te-ai jucat într'un mod temerar, cu onoarea mea. Dacă moare copilul îl am pe conștiință. S'atunci — o Elizo, ce greu mi-ar cădea să mă se zică că'm ignorat pe cei săraci, fiindcă n'au de unde mă plăti, cu care am fost în tot-deuna conștiincios întru îndeplinirea datorințelor mele.”

Eliza rezimată de peptul lui, vărsă lacrimi de durere, se acuza, se desprețuia, și totuși se simți în cât-va ușurată știind că copilul trăiește și că bărbatul ei a iertat-o. Doctorul obosit fiind se adânci într'un somn recreet — ea însă era prea istovită de durere ca să poată dormi, numai acum să poată dormi, urmările rele ce le-ar fi putut avea nesocotința ei.

Nicî nu îndrăsnea să iasă din odaie, ca să nu nălnească privirile curioase a le camerierei. Numai când auzi clopoțelul dela coridor se repezi afară cu frică și speranță tot-deodată, voia să aibă știri despre soartea copilului bolnav.

O țărancă veni și îi aduse vestea mult dorită — cu un strigăt de bucurie se repezi în odaia de consultație a soțului ei care tocmai acum își concedie ultimii pacienți și se pregătea de plecare. „Salvat, Teo, salvat — copilul și eu!”

Doctorul respiră ușurat. „Doamne mulțumescu-ți!” zise el cu sinceritate.

Eliza începu a plânge din nou, însă de astă-dată cu lacrimi de bucurie. „Să atașe cu gingășie de soțul ei, exprimându-și astfel bucuria și recunoștința — ce valoare mai mult, decât aguşitoare.

„Inchipuește-ți”, îi raportă mai departe, după ce să mai liniști în cât-va, „medicina ta a produs efect, copilul a avut un somn liniștit — tri-gu-ile l'au părăsit — respirația l'uşoară și regulată — sermana mamă e fericită. Teo, am trecut peste fatalitate, Dumnezeu n'a voit să mă pedepsească atât de aspru pentru nesocotința mea!”

Teodor, drept răspuns o îmbrășișă și-o sărută. „Când te mai duci acolo, dragă?” îl întrebă Eliza după o pauză.

„La patru oare.”

„Mă iai și pe mine cu tine nu-i așa?”

„Cu ce scop?”

„Vreau să rog pe mama copilului, de iertare, ear pe tine să te desvinovătesc.”

„Nu, nu,” zise el scuturându-și capul cu energie. „Nu strica copila mea, ceea-ce soartea a reparat. Sigur, că femeea te va înțelege rău și ne va face de vorbă. M'am scuzat c'am întârziat din greșeală.”

„Imi dai cel puțin voie să te însoțesc și să duc femeii unele lucruri.” Tu spunea că e săracă — imi dai voie, nu-i așa?”

Doctorul afirmă zimbînd. „Dacă-ți face plăcere. Și Eliza însoți pe soțul ei la Grosvelzen, însă nu cu mână goală ci cu un mare pachet, cu vestimente, mâncări și băuturi receritoare. În decursul drumului o mai cuprinse încă odată groaza, da dacă copilul e mai rău bolnav s'au poate a și murit; când însă, cu inima palpitândă intră în miserabila locuință a muncitoare și văzu pe micul bolnav durmind liniștit în leagănul său atunci simți adevărată bucurie. Abee-și putu stăpâni furtuna sentimentelor; cu ochii umezi sta lângă patul săracăcios, mica și slaba mână ținând-o într'ale ei, contempla palidul obrăjor, cu o expresie de duiosie și desfătare.

„Poate că și doamna are acasă așa un drăguț mititel”, zise muncitoarea, neputându-și explica altfel emoția tinerei femeii. „Căci nimic pe lume nu e mai dragălaș, fie cineva chiar și sărac, tot te bucuri de ieși. O, de ai fi știut, ce descurajată eram ieri și cum sunt azi!”

„Imi pot inchipui”, răspunse Eliza încet și sărută cu dragoste, palida frunte a copilului.

Apoi desfăcu pachetul care conținea lucruri așa de frumoase cum nu se mai văzuse în mica locuință.

„Prea scumpe și prea frumoase pentru noi”, zicea Fliedner mereu. Și în modestia ei, nicî nu prea voia să primească prețioasele obiecte, până și bărbatul ei, cam sta la îndoială. În cele din urmă, totuși le primiră, și se putea vedea de pe fețele lor, ce bucurie le-a cauzat, fiindcă ierău foarte săraci.

„Dumnezeu să vă răsplătească, iubită D-nă”, strigă ea, care era mai guralivă decât bărbatul ei și la asemenea ocazii ea conducea casa. Adinec emoționată strinse mână nevastei doctorului: „Ești un inger, tinere și iubită Doamnă Cerul să vă trimeată binecuvântarea sa prin însăși copii D-voastră!”

Eliza se înroși ca focu, și privi cu sfială spre bărbatul ei, care era plecat spre patul copilului și își făcea de lucru cu el. Nu, blăstămu n'ar fi atins-o mai greu decât mărturisirea aceste simple țărance. Severitatea provoacă încăpăținare, rușinarea însă, produce un efect mai durabil și mai adinc.

Nicî într'o casă de medic, nu se îndeplinesc mai acurat comăndele de pe tăbliță ca în casa doctorului Bruner, și nimeni nu știe să nămpine pe pacienți — fie chiar și săraci — cu atâta bunăvoință și amabilitate, ca tinere și frumoasa nevastă a iubitului medic.

Trad. de Eugenia Pinciu.

Raportul lui Pontiu Pilat, guvernorul Judeei către împăratul Tiberiu August.

Salute Ție Cezar!

Evenimentele petrecute în timpul mai nou în provincia Iuda au fost de așa natură, că imi consider de indispensabilă datorința a Ți le împărtăși și Ție Auguste Cezar în toată plenitudinea lor, cu atât mai ales, cu cât de fel nu m'aș mira, dacă aceste întâmplări ar da alt impuls dezvoltării istoriei imperiului roman, căci mie așa mi se pare, că și zeii și-au întors fața dela noi. Aproape aș fi să zic, blăstămată fie ora, când am primit tetrarchatul dela Gratu Valeriu.

Când am sosit în Ierusalim, cel dintăiu lucru mi-a fost să dau o masă festivă, la care am invitat pe tetrarchul Galileei pe arhieru, și alte

persoane notabile. La ora fixată pentru prânz însă nicî unul nu s'a prezentat. Re usul acesta a jignit adânc autoritatea și demnitatea guvernorul puternicului Cezar. După câte-va zile m'a ceretat arhieru, a cărui purtare ce e drept a fost fost serioasă, dar fariseică. Cu aceea și-a scuzat absența, că religiunea îi interzice să bea și să mănânce cu Romanii la masă comună. Acest motiv l-am primit de îndestulitor, însă de altă parte numai decât am observat, că învinșii sunt dușmanii de moarte învingătorilor.

Așa se vede, că dintre toate orașele, Ierusalimul va fi cel mai greu de guvernat. Poporul a foarte atât de turburat, în cât mă temeam de eventuală răscoală, pentru a cărui oprămare n'aveam la dispoziție decât o centurie și o cohortă. Drept aceea am cerut ajutor dela tetrarchul Syriei, care m'a avisat, că abia are el putere suficientă pentru a susține ordinea în provincia sa proprie.

Dintre diferitele evenimente, cari mi-au ajuns la cunoștință, mai ales unul mi-a atras atențiunea. A apărut adevărat în Galilea un tinere, care propagă o nouă învățătură, și susține despre sine, că este trimisul lui Dumnezeu. La început am crezut că voește să agite poporul contra Romei, însă mai târziu m'am convins, că Iisus vorbește mai mult pe partea Romei, decât în favorul Jidovilor. Într'o zi trecând pe lângă lacul Siloe, am observat un tinere încunjurat de o mulțime de ascultători, care vorbea încet și liniștit cătră popor. „Acesta este Iisus Nazarineanu” imi șoptiră cei din suita mea. Mi-am gândit asta de loc: atât era de mare deosebirea între vorbitor și auditoriu. Părul și barba-i blond-aurie îl făceau de o apariție supranaturală. Părea a fi de 30 ani. Nicî odată la om n'am experiat atitudine mai plăcută, mai viuă și mai liniștită.

N'am voit să-l conturb, ci mi-am continuat calea. Am dat însă poruncă lui Manliu; substitutul meu, care cunoaște perfect limba ebraică, să rămână între mulțime la fața locului, ear despre cele petrecute să mă informeze. Terminându-mi lucrul, când m'am întors la palat, am aflat deja aci pe Manliu, care mi-a adus un raport detaliat despre vorbirea acelu tinere. Nicî odată n'am auzit asemenea lucruri, ca acele, pe cari le-a propagat în învățăturile sale. Nicî n'am cetit așa ceva. Unul dintre cei de față, care mai mult cărtia contra vorbitorului, l-a întreat, dacă trebuie să plătească dare cezarului, la ce i-a răspuns: că cezarului ce este a cezarului și lui D-zeu, ce este a lui Dumnezeu.

Din cauza învățăturii înțelepte i-am asigurat libertatea cuvintului cea mai mare posibilă, deși îl puteam arunca în temniță și expulsa în Pont. Această procedură însă n'ar fi fost deamă de Romanii, cari tot-de-una s'au distins și au excelat prin iubirea de dreptate între celelalte popoare. Acest bărbat n'a fost nicî amăgitor, nici agitator, și eu l-am apărut, fără ca el însuși să fi știut poate de asta. I-a stat în liberă voie a ținea adunări, a cuvinta cătră popor, ear pretorianii pretutindenți îi țineau parte. Această libertate extremă, ce i-am asigurat, a scos din fire și mai mult pe Jidovi, însă nu pe cei săraci, ci pe cei bogați puternici. Este adevărat, că Iisus tuturor acestora li-a aruncat în față toate greșelile și păcatele, ceea-ce după părerea mea, a fost cu un motiv mai mult să îi asigur libertate cât se poate de mare. I-a numit șerpi veninoși, și a prețuit mai mult obolul văduvei decât darurile copioase ale bogăților.

Mai târziu mi-a venit la cunoștință, că viața lui Iisus este în pericol. Nu ar fi fost asta primul cas să arunce Ierusalimul cu petrii pe cei-ce se mărturisesc profeți.

Punctul meu de vedere în privința asta l-a aprobat și senatul roman, ba mi-s'a și promis, ca imediat după campania contra Parților și garnizoana mi-se va întări. Așa însă nesimțindu-mă destul de tare pentru a calma agitațiunea generală, am recurs la următorul expedient. Am scris lui Iisus, că aș dori să-l ved la mine în palat. L-am invitat și el a venit.

Augustul Cezar știe, că în venele mele curge sânge hispanic și gallic, că frică nu cunosc, nici slăbiciune, însă când acest bărbat a pășit naintea mea, am simțit, ca și când picioarele mi-ar fi prins rădăcină, simțindu-mă păcătoș.

Cu o liniște cerească uimitoare a făcut un semn Iisus, ca și când ar fi zis: eată aici sunt. L-am privit cât-va timp. Crede-mi cucernice Cezar, că celebrii noștri sculptori artiști, cari sculpează zei și eroi, nicî idee n'au despre trăsăturile unei ast-fel de fețe.

— Iisus Nazarinene, zisei cătră el cu voce năbușită, trei ani de-a rândul și-am fost asigurat libertatea cuvântului, și nu te-am conturbat în activitatea ta publică. Căci cuvântul tău este cuvântul înțelepciunii. Nu știu, cetit-ai pe Socrate ori pe Platone, dar atâta știu, că din cuvintele tale izvoarește o astfel de simplitate mișcătoare, ee te ridică mult peste aceia. Asta o știe Cezarul asta o știu și eu, guvernorul său obedient; imi pare bine, că și-am putut da această libertate. Nu voiesc însă să ascund năntea ta stărea adevărată a lucrurilor, anume că cuvintele tale înțelepte și-au atras mulți dușmani, ear, despre mine zic, că m'am aliat cu tine, ca să confisc Jidovilor și libertatea puținea, ce le-a mai rămas. Eu te rog, și de fel nu-ți poruncesc, când bine-voitor îți atrag atențiunea să fii în cuvântările tale mai prevăzător, ca să nu iriți pe dușmanii tăi și mai departe contra ta, căci ei vor agita contra ta poporul, ear pe mine mă vor constrânge să te urmăresc pe calea legii.

Iisus a răspuns liniștit:

— Domnule, cuvântul tău nu este cuvântul înțelepciunii adevărate. Spune ritului să-și schimbe cursul și-ți va răspunde, că se supune numai legilor creatorului său. Adevăr zic ție, înainte de a înflori de nou rosa Saronului, și sângele dreptății se va vărta.

— Sângele tău nu se va vărta, răspunsul adânc emoționat, căci tu imi ești cu mult mai drag, de cât fariseii, cari abuzează de libertatea, pe care Roma li-a dat-o; mereu cărtese contra împăratului și țin provincia în agitațiune permanentă. Eu te voi apăra contra lor, ear palatul guvernorului ori-când îți stă deschis, ca loc de refugiu.

Iisus adâncit în cuget a dat din cap, apoi zise cu blândete:

— Când ziua aceea va fi sosit, fiul omului nu va avea loc de scăpare nici pe pământ, nici sub pământ. Dreptatea va avea numai colo — arătând spre cer — refugiu, și ceea-ce este scris de profeți, trebuie să se implinească.

— Tinerule, zisei cu blândete, tu mă constrângi să-mi prefac rugămintea în poruncă. Asta o pretinde pacea provinciei. În vorbirile tale fii deci mai moderat. Pace ție!

— Domnule! — răspuse Iisus, eu n'am venit în lume se vestesc război, ci pace, clemență și iubire. Eu m'am născut în ziua, în care împăratul roman August a vestit lumii pace. Persecuțiunea nu dela mine vine, ci eu o aștept dela alții, pe care cu voia părintelui meu o voi suferi cu răbdare. Drept aceea ține-ți înțelepciunea pă-mentească.

Cu asta a dipărut ca o umbră.

În raportul său apoi continuând Pilat, spune că Jidovii au aflat în Erode, tetrarchul Galileei un protector binevoitor, care ar fi fost gata să execute pe Iisus, dar temându-se de a se opune senatului roman, mai înainte a căutat o înțelegere comună cu Pilat. În decursul conferențelor Pilat a declarat de repețite-ori, că el consideră pe Iisus de cel mai mare înțelept al lumii, că în vorbirile lui nu află nici o tentațiune contra numelui lui Dumnezeu, și că este aplicat a-i asigura libertatea cuvântului și pe mai departe. La auzul acestei declarațiuni din partea lui Pilat, Erode cu zimbet ironic plecă. Mai departe povestește Pilat în raportul său, cum s'au folosit Jidovii de sărbătorile apropiate ale Paștilor pentru a agita poporul, chiar și templul l-au jefuit de thesaur. Pericolul a fost așa demare, încât Jidovii au insultat publice și pe un oficer roman. Dela guvernorul Syriei a cerut Pilat de repețite ori două centurii pedestre și una equestră dar ajutor nu l-a venit; s'a văzut deci avizat la rolul de simplu spectator al întâmplărilor petrecându-se. Poporul a observat neputința și situațiunea dificilă a lui Pilat, de aceea a prins pe Iisus, ear întreg orașul a resunat de sberătura: Rest'gnește-l!

Contra lui Iisus s'au ridicat trei partide puternice: Erodianii, Saduchei, cari au urit din inimă pe Iisus și-au voit să scuture jugul roman; — și Fariseii, cărora Iisus le-a spus verde în față atâtea adevăruri crude! Acestora s'a alăturat apoi și plebea desfrănată, care în atari turburări tot-deauna afla deosebită plăcere. După astea Pilat continuă:

Pe Iisus l-au dus la Caiafa, unde a fost condamnat la moarte. Arhiepiscopul l-a adus apoi la mine, ca să pronunț d'asupra capului condamnatului sentința de moarte. Eu l-am răspuns, că Iisus ca Galilean stă sub puterea lui Erode, îndrumându-l la acesta. Acest laș însă sub pretext, că datorește guvernorului marelui Cezar cu

supunere, a depus soartea lui Iisus în mâna mea. Ast-fel a ajuns earăși la mine.

Se părea, că întreaga Judea s'a adunat în Ierusalim. Palatul guvernorului a fost plin de mulțime, care în continuu sbera și urla și care creștea mereu. Am chemat la mine pe nevasta mea de oare-ce știu puternice cezar, că este Galileana, și că are calități profetice.

— Stăpânul meu, nu te amesteca în afacerea acestui bărbat sânt. Eri l-am văzut în vis. A umblat pe luciul mării, și a sburat pe aripile vântului. Furtuna și valurile i-s'au supus. Privește colo! O! În alvia Ebronului curge sânge, soarele jelește ca o vergură zidită în părete. Pilat, stăpâne, mare pericol te așteaptă, dacă nu ascultați cuvântul meu.

Încungiurat de garda mea, am pășit în sala judecătorei.

— Ce voiți? întrebați mulțimea.

— Moartea Nazarineanului, răcni jidovimea ca dintr'un singur pept.

— Pentru ce?

— Pentru-că ia numele lui Dumnezeu în deșert! A profetit surparea templului, ear pe sine se numește Messia, regele Judeilor! erupsă mulțimea în urlet grozav.

— Restignește-l! — strigară încât s'au cutremurat păreții palatului.

Nu mai un singur om a fost deplin liniștit în mijlocul mulțimei: Iisus Nazarineanul. O singură modalitate am știut, ca să-l scap vieața: am lăsat să mi se aducă apă, spălându-mă în semn de profundă indignare pe mâni.

Dar în zădar. Mulțimea agitată continuu urla: La cruce trimite-l!

Puternice cezar! Văzut-am de multe ori popor agitat lărmuind, dar asemenea acestuia nici odată. Așa mi-se părea, că toate spiritele iadului s'au întâlnit în Ierusalim.

Dela palat până la muntele Sionului s'a estins șirul nesfârșit al mulțimei urlând, tumultuantă și ghemuită ca un corp negru, lung, uriaș.

A inserat, ca într'o zi de earnă. Era un întunec ca în ziua uciderii lui Iuliu Cezar.

Eram singur năntea palatului. Orașul a fost ca mort. Garda mea încă a eșt, ea împreună cu cavaleria, ce era sub conducerea unui centurion să susțină ordinea, într'u cât e posibil.

O nespusă durere imi chinuia sufletul. Simțeam, că s'a întâmplat ceva, ce interesează mai mult pe zei, decât pe oameni. Întreg orizontul era acoperit de nori, pe cari li agita un vânt groznic, și astfel de cuvinte se puteau auzi, pe cari ureche omenească pânăci nu le-a auzit.

În ora primă a nopții m'am dus pe ascuns în oraș înspre poarta de cătră Golgota. Sentința nedreaptă era deja executată. Mulțimea venia napoi în oraș; dar n'a mai urlat ca mai înainte, ci părea tristă, tăcută, desperată. Mica mea gardă de asemenea a trecut pe lângă mine tristă. Signiferul a acoperit cu vel negru acuiua romană; căți-va soldați șopteau cuvinte neînțelese. Din timp în timp privea câte unul îndărăpt la muntele Calvariei, ca și când ar aștepta semne noi.

Trist și gânditor m'am furișat la palat. Pe trepte am întâlnit un bătrân venerabil și căte-va femei, cari plângând s'au prosternut la picioarele mele.

— Cine ești părinte, întrebați pe venerabilul bărbat încăruntit, și care este dorința ta?

— Eu sunt Iosif din Arimatea, răspunsă moșneagul, — eată îngenunchiând implor, permite-mi să îngrop corpul lui Iisus.

— Fie voia ta, fi zisei, dând poruncă lui Manliu să grijască cu căți-va soldați, ca nimic să nu împedeze înmormântarea.

După căte-va zile mormântul era gol; învățaceii vesteau în toate părțile provinciei, că a înviaț, precum a prezis.

Ear eu mi-am ținut de datorință a-ți refera Auguste Cezar despre toate astea! În momentul când imi inchei epistola se revarsă de zori. Chiar acum aud sunet de trompetă; dinspre poarta cezară ved întrând în oraș 20 de centurii, cari toată noaptea au fost în marș, ca să poată ajunge la vreme. Dar au sosit prea târziu, căci, precum a zis el (Iisus), deja s'a săvârșit.

PE CALEA CĂTRĂ GHETSIMANI.

După cina cea de taină, Domnul nostru, împreună cu ucenicul Săi, stând în picioare au cântat psalmi de laudă, cel obicinuit, cari aduceau aminte de eșirea din Egipt, trecerea prin

marea Roșie, darea Legii, suferințele și învieirea lui Mesia. Mântuitorul vedea biruința psalmi menirea Sa, luptele, moartea și în acest Sa.

Sfârșidu-se cântarea, învățătorul încunjurat de cei unsprezece, părăsi foisorul și luă drumul spre muntele Măslinilor. Casa unde fuseră serbate Paștele, era așezată pe Sion. El a eșit prin una din porțile de miază-zi ale cetății și a apucat calea spre Ghetsimani, străbătând povârnișurile Ofelului, printre grădinile și vilele din cale. Era o noapte, o noapte de răsărit, luminioasă, senină, plină de stele.

Duioșia lui Iisus, pururea nesecată, se arată și pe cale. El voește ca ucenicul său, nu numai să creadă într'insul, ci să rămână într'u El. Această unire 'L preocupă cu deosebire. Văzând în cale vilele care acopereau grădinile și cărora le creștea cele dintâi mlădița, a zis:

„Eu sunt buciumul viței, cel adevărat, și tatăl meu lucrătorul este. Toată vița care nu aduce roadă într'u mine, o scoate pe ea; și toată, care aduce roadă, o curăță pe ea, ca mai multă roadă să aducă... Rămâneți într'u mine și eu într'u voi“...

Precum vița nu poate să aducă roadă de sine singură, de nu va rămânea în buciun, așa nici voi de nu veți rămânea într'u mine“.

„De veți rămânea într'u mine și cuvintele mele într'u voi, ori-ce veți vrea, veți cere și se va face vouă“...

Apoi, mai departe, sufletul lui Iisus se umple de nemărginită iubire, și zice ucenicilor:

„Precum m'a iubit pe mine Tatăl și Eu v'am iubit pe voi. Rămâneți într'u dragostea mea. Aceasta este porunca mea, ca să vă iubiți unul pe altul, precum eu v'am iubit pe voi“...

O! Doamne Isuse! Noi, urmașii ucenicilor Tăi, cari neconținim avem pe buze aceste dumnezeiești cuvinte, petrece-vom de-a pururi în dragostea Ta? Tu ai zis doamne: Unde sunt doi sau trei adunați în numele meu, acolo stau și eu în mijlocul lor. Câți oare, adunându-se în numele Tău, sunt părtași de adevărata dragoste, cu care trebuie să fie legați de Tine în veci?

„Toată casa care este împerechiată într'u sine, nu va sta“ zice Domnul. Oare, căci aceste acestea nu ne îndeamnă, ca toți să mergem pe o singură și dreaptă cărare, spre a ajunge la acelaș scop mântuitor? Cine ne împedică, cine? Patimile: ura, vrăjmașia și ambiția deșartă. Acestea sunt izvorul desbinărilor, cari ne mânăncă capul. Dar mai ales ambiția deșartă cășunează mai rău tuturor societăților; căci ea a molipsit toată frământătura. Dacă voim să scăpăm de această boală, apoi să ne curățim inima, îmbrățișând modestia și răbdarea Domnului nostru, cu care a învins toate chinurile și suferințele pentru noi.

Este lucru netăgăduit, că dacă oamenii ar fi uniți în cugetări, pentru scopuri bune, și dacă n'ar fi câte capete atâtea păreri, ar lipsi turburările dintre societăți, și lumea ar merge în mod sigur cătră adevărata fericire.

Când fiecare om ar văd ca lucrurile să meargă după capul său, uniea, pacea și viața fericită este departe de el. Din contră, când oamenii ar fi uniți, spre ceea-ce este bine și adevăr, atunci ar trăi ca frații. Frații se numesc și sunt numai aceia cari au o mamă și un tată; numai aceia cari au supt dela același piept, ce i-a încălzit și i-a mângăiat; numai aceia cari sunt conduși de sigura lumină a adevărului, dat de acelaș Părinte al tuturor; numai aceia cari au același scop, tras de învățăturile Domnului nostru Iisus Christos, adică noi urmașii ucenicilor Lui. Deci, dacă ne place să ne numim astfel, trebuie să fim frați, atât în vorbe cât și în fapte; apoi să ne lepădam de frățietatea celor-ce viclenesc, a căror societate nu ne va fi de nici un folos.

Nu mai cu condiții: ea de a fi credincioși învățăturii Domnului, vom putea folosi nouă și societății; numai domnind între noi adevărata dragoste va fi în sinul nostru pacea promisă de Domnul, ucenicilor Săi: „Acestea am grăit vouă, ca într'u mine pace să aveți; în lume necaz veți avea: dar îndrăzniți, eu am biruit lumea“.

Cu aceste cuvinte pline de biruință și de abso ută încredere în ucenicul, Iisus a sfârșit convorbirea, și merse să se roage în grădina Ghetsimani. „Dragoste și încredere să fie între noi de-a pururea“.

Arhiepiscopul I. Gibescu.

Gânduri răslețe.

Din ziarul unei copile.

Iphigeniet.

... Ce dulce e a mă gândi la el — la ideal. Știu, că el nici când nu va ceti ordurile a este, eu însă de mi de ori . . . că îl iubesc la nebunie.

O, de ce și trebuie să iubim? Nu e curios, să vezi pe nimeni din întreaga lume, afară de o singură ființă? În creeri un singur gând să încuibă, în suflet o singură dorință. Un singur nume, pronunțat mereu, cald, cu entuziasm, în taină ca și o rugămintă de femeie. . . .

18 Faur a fost ziua, pe care nu voi uita-o nici odată: ziua, care mi-a deșteptat în suflet cele mai extreme controversate. Simțeam ceva și eram măreață de ce simțeam!

În adâncul inimei mele s'a zugrăvit chipul lui frumos, în creierul meu numele lui neșters, și — încălă ră vie mi-a cuprins pieptul. . . Iubeam și iubirea mi-se părea: o trează și dulce visare; miserie bogată; liniște dulce fără de pace; veselie posomorită și un chin cu tainice șoapte, ce isbindu-se de stâncea neînfrântă a credinței, nasc echoul: „pentru todeauna.“

Și toate aceste — pentru el.

Îl priveam cu ochi setoși și îi studiam spiritul cu cea mai încordată atențiune. Lumina ochilor lui mi-a spus că are o durere ascunsă. Ce? Nu știu! Dar cuget, că . . . „Prea târziu“ . . .

Tot în seara aceea am primit dela el un canaf (ciucur) roșiu, ce s'a rupt de pe ordinea lui de dans. Ce fericită eram! Și acum îl păzesc cu sfințenie în medailon, cum păstrează avarul petrite scumpe, ce le-a câștigat cu sudori de sânge. . .

Dar curind ne-am despărțit. O nouă cărare, o nouă destinație s'a înălțat înaintea mea și a lui pe orizontul viitorului. Când i-am întins mâna de despărțire, știam că-l voi căuta în veci și pretutindeni; că în tot ochiul voi căuta ochiul lui, în tot glasul vocea lui; știam, că fără de el eu nu mă voi putea afla nicăiri!

Aceste toate au fost . . . au fost!

Și acum . . . ah! acum știu și simt, că am să îl perd . . . mai mult . . . că l-am pierdut!

Tot schimbă, tot, trece: și primăvara și soare și cântec și amor, numai una este etern: — legea.

Și amorul apare azi aici mâne colo, neînțetând însă să esite în veci, ca și legea. Da, nu va peri amorul meu, ci va sta sub chipul vreunei legi, poate chiar aceleia, prin care magnetul atrage nerestibil ferul; însă cu toate aceste pe el îl voi perde — l-am pierdut.

Am mai văzut eu cum zboară fluturul grațios azi la un trandafir, mâne la o garoașă, ca apoi să moară la țările camelei. . . Așa e și el. Poate că nici își mai aduce aminte de mine. Poate, că nici nu vrea să știe că îl iubesc ca pe nime în lumea asta. Poate că iubirea mea e o nebunie! Vai, aceasta neliniște mă omoară! Pentru-ce m'am adâncit atât în gândul meu, într'o dragoste fără noroc? . . .

Ce adieri ucigătoare s'au abătut peste sufletul meu de mi-a pulberat bucuria, de mi-a alungat speranța, ca pe o mică păsărică înspăimântată? . . . Câte plânsori neprevăzute atât de încet șterse!

Credeam că beau nectarul vieții, când sorb păharul morții; credeam că voi rămâne vecinic în domeniul fermecării, când — fără să observ — cad în abisul desperării! . . . Vai nenorocita de mine! . . .

Dar ce-am greșit eu, dacă în inima mea a încolțit iubirea? Așa a creat doar Dumnezeu omul, ca iubirea să-l îndulcească viața, ba să trăească chiar prin iubire . . . Numai pe mine nu! Eu iubesc și tot mi-e amară viața. Iubesc pe cine nu vrea să știe de iubirea mea și nu știu de iubirea celor — carî mă iubesc. . . Of! . . .

Of! . . .

Culj, A904.

Șondorlin.

EURCUBEU.

— Poesii de Emil Isac. —

. . . Și mergești chipuri fericite
Lăsați-mă să odihnesc —
Cu ochiu-mi rece la lumina
Și la viața să privesc . . .

Ah, uite cum să plânge corbul
E singur, poate părăsit —
Un trist tovarăș soț cu mine
Pe lume totuși am găsit!

Și valurile 'n vadul apii
De ce să plâng, de ce bocesc?
Și ramurile par'că-s negre
Ort doară și ele jelese?

Și mistic cântă vântu 'n turlă
Și clopotul abia atins
Suspina lung . . . Afară-i iarnă . . .
De când visezi, ce mult a nins!

Tresar. Și par'că ved cum umblă
La colțul sobii: fine 'n foc —
Și jarului limbuțe roșii
Par'că fredoană de noroc . . .

La geamu-mi sloit lungi de ghiță
Atârână reseli și lucese —
Suspini, când ved așa o țare
Când dus pe gânduri o privesc . . .

O, ceriuri! 'Nalți și plini de milă
Ce potoliți durerea 'n piept —
De ce nu stingeți focul în inimă
Și 'n ochiu-mi rece, dar' deștept?

De ce nu e eternă iarnă
În sinul cald și plin de foc?
Ca 'n veci să fie mort amorul
Ce 'mparte chin și nenoroc?

Când raza ultimă pătrunde
La coperișul trist și spart —
Eu par'că ved cum două inimi
Pe-o vecinicie se despart . . .

Și plânge vântul par'că geme
Bocesc de jale, plâng cu el —
Și mă gândesc la o iubire
Și uitatu-l teu înel . . .

Acoarde line zboară 'n aer
Și par'că toate plâng cu dor —
Iubire, Tu! Ești cel mai dulce
Și cel mai sfânt, curat, isvor.

O, înzadarnic caut în pieptu-mi:
E rece, trist și ne'nșeles —
Și lacrimile mi-sunt uscate
Ce m-au gonit atât de des . . .

Să fie altă lume asta?
Tresar uimit și turburat —
Răspunsul vine fără crede:
Un lung suspin . . . Ș'am lacrămat! . . .

O tu, ce vrei să fii uitată
Tu faci să uit, tu faci să plâng —
Și focul ce-i aprins de tine
Nici când nu pot ca să 'l mai sting.

O tu, cu ochii tăi albaștri
Cu părul lung și mătăsoș,
În care piaptân mi-a fost mâna
De care ochiul e setos . . .

Și sinul tău atât de fraged
Ce 'ndeamnă mințea la păcat,
Și mânilor-ți atât de albe
— nău să crezi că le-am uitat?

O nu. De rid, de plâng cu jale
De spun amaru-mi lumii 'ntregi —
E pentru dorul tău ce dragă
Tu bine 'l ști, și 'l înțelegi.

Napoleon Bonaparte.

I.

Tineretele lui Napoleon Bonaparte. Serviciul de locotenent și căpitan în regimentul La-Fère. Napoleon și revoluția. Reîntoarcerea în Corzica. Bonaparte intră în serviciul republicei. Asediarea Toulonului. Cunoștința cu Duroc și Iunot. Bonaparte la oștirea din Italia. Concedierea lui.

În 15 August anul 1769 se născu fiul al doilea al avocatului Carol Bonaparte din Aiaccio, Napoleon. Mica insulă Corzica, care îi fu pământul natal, nu a jucat niciodată rol în istoria universală și nici un semn nu arăta, că fiul familiei simple va ședeă când-va pe tronul cel mai puternic și glorios din lume, și domnitorii împreună cu popoarele lor își vor pleca genunchiul și capul înaintea lui.

Familia Bonaparte ca și cea mai mare parte a patrioților corzicani, a fost dușmană Francezilor și chiar Carol Bonaparte luptă cu arma 'n mână în contra Franței, al cărei cel mai mare domnitor și mai vestit erou deveni cu timpul fiul său.

După ocuparea insulei, guvernul francez se nizuia, ca să împace populația și astfel ajunse micui Napoleon Bonaparte în anul 1777 la școala militară din Brienne, unde a devenit în curind unul dintre cei mai eminenti elevi. Istoria și matematica erau studiile lui favorite. Pichegru, care jucă rol însemnat ca general vestit în luptele revoluției, era între instructorii lui. E credință greșită că Napoleon ar fi fost deja de mic moros, închis și de natură uricioasă. Energie, foc însuflețitor și predilecție spre a porunci împreună cu ambițiune nemărginită, eată ce îl caracterizau deja din copilărie; dacă îl supărau, era de multe-ori foarte emoționat, dar de altfel în fond avea inimă bună și își câștigă în scurtă vreme simpatia tuturor colegilor săi.

Încă pe atunci îi proceau mulți, că va deveni om mare. Cu ocazia examenului din anul 1783 câștigă într'atâta bună-voința mareșalului Keralio, încât acesta hotărî să-l ducă la școala militară din Paris, cu toate că tinerul cadet nu atinsese vârsta obicinuită, ce se cerea acelora, carî se înscriau în școala amintită. Acesta era cel dintâi institut militar din Franța, unde însă nu se primeau decât cei mai silitori și mai talentați băieți, carî apoi câștigau acolo creștere militară exemplară. Napoleon Bonaparte se convinse îndată de incorectitatea metodelui de educație și el, băiat tiner încetă, înaintă directorului un memorandum, în care desvolta idea, că în loc de pompă și lux, ar trebui învățați elevii la simplitate și lipsă, dacă voește să devină soldați buni.

În etate de 18 ani la 1787, eși din institut și începu să servească în regimentul de artilerie La-Fère, ca locotenent. În 1791 fu avansat la gradul de căpitan și fu unul dintre cei patru ofițeri, carî au rămas la regiment. Ceialalți după isbuenirea revoluției sau emigrară sau își părăsiră postul. Tinerul Bonaparte salută cu însuflețire revoluțiunea. Având ca ideal și de altfel eroii antici, inimei lui înfocate îi plăceau ideile republicane. Nu voia să fie altceva decât eroul libertății și egalității și nici nu i-ar fi trăsniit vr'odată 'n minte, că va deveni stăpânul lumii.

Ca înflăcărat patriot francez se întoarse tinerul în Corzica și luă comanda unei mici diviziuni din garda națională corzicană. Locuitorii insulei erau despărțiți pe acel timp în două partide: una ținea cu Francezii, cealaltă cu Englezii. Partida din urmă a învins și Napoleon fu silit să părăsească pământul părintesc. Casa strămoșească căzu pradă flacărilor, ear mama și frații săi găsiră refugiu la Marseilles. Napoleon plecă la Paris, unde intră în serviciul guvernului revoluționar.

Revoluția avea chiar atunci trebuința de soldați bine calificați. Mari pericole o amenințau și în țeară și din afară. Pe lângă înaintarea Prusilor și Austriacilor, se adăuga și tulburările interne. În Vest ridicară steagul răsculații din Vendée. La Sud prinseră armele federaliști. Trădarea a dat Toulonul în mâinile Englezilor și trupele republicei bombardau tocmai atunci orașul-port. Aci fu trimis și tânărul Napoleon, de comandantul artileriei.

Generalul Carteaux comanda trupele franceze; om îngâmfat dar totodată și prost, cu care Napoleon ajunsese de mai multe ori în ceartă. Tânărul de 24 ani simțea superioritatea sa intelectuală și nu voi să asculte unor astfel de ordine, despre a căror stupiditate era convins. Admirabila sa ingeniositate, care a dat atâtea dovezi strălucite pe câmpul de luptă, recunoscu numai decât situația lucrurilor. Deputatul Gasparin, care era trimis ca mandatarul guvernului la armata de Sud, îi plăcu de genialul tânăr și îndepărtă greutățile ce se iviră înaintea lui. Generalul Carteaux a fost transpus dela comanda oștirilor din Toulon și locul lui îl ocupă generalul Dugommier, care respecta însușirile militare eseciente ale tânărului comandant de artilerie.

Acești bărbați deschiseră drumul carierei lui Napoleon și marele om îi amintea și mai târziu, pe timpul exilului său din Santa-Elena, totdeauna cu multă recunoștință. La bombardarea fortului Toulon seceră Napoleon primii lauri și lui i-se socotește meritul, că Francezii au reușit să recupe fortul. Dugommier ceru rang de general pentru distinsul oficer și comisia supraveghetorie acordă lui Napoleon această favoare trimițându-l totodată la armata din Italia.

— La asediul Toulonului cunoscă Napoleon pe Duroc, care deveni mai târziu cel mai credincios om al său și unul dintre vestiții săi mareașali, și pe Lunot, care se ținea între cei mai viteji soldați. Pe atunci cest din urmă era numai caporal și Napoleon îi dicta tocmai un ordin, când o bombă căzu de-odată lângă Lunot împuscând scrisoarea cu praf. „Ce bine“, zise tânărul sub-oficer, „cel puțin nu mai trebuie praf de scrisoare“. Admirabilul sânge rece al tânărului lunot câștigă într'atâta plăcerea lui Napoleon, în cât mai târziu îl luă cu sine în toate campaniile sale.

În șirul armatei din Italia tânărul oficer de artilerie se distinse din nou. Robespierre cel tânăr, care era acolo ca trimisul guvernului, reîntorcându-se în patrie, voi să-l ducă și pe el la Paris și dacă Napoleon s'ar fi dus cu el, cine știe, că nu și-ar fi sfârșit viața d'abea în floare, pe eșafod? Imprejurarea, că stătea în relație prietenească cu Robespierre cel tânăr, l'a făcut suspect înaintea noilor bărbați dela putere și după căderea lui Robespierre a fost și deținut și cu toate că fu pus mai târziu în libertate, totuși a fost concediat din serviciul oștirii din Italia nordică. Aubry, noul ministru de război, l'a îmbiat cu toate acestea cu un post de general la oștirea din Vendée, dar nu la artilerie, ci la infanterie. Zicea, că Napoleon e încă tânăr, poate aștepta; trebuie să cedeze locul celor mai bătrâni.

La aceasta Bonaparte răspunde, că pe câmpul de luptă iute îmbătrânește omul și că el vine tocmai d'acolo. Acest răspuns îndrăzneț așită și mai tare pe dușmanii lui și numele lui Napoleon Bonaparte fu șters din șirul generalilor activi ai armatei franceze.

II.

Planuri aventurioase. Rechemarea lui Napoleon. Inecarea răscoalei royaliștilor. Căsătoria cu Iosefine de Beauharnais. Bonaparte ia comanda trupelor din Italia. O proclamație isteată. Primele victorii. Bucurie în Franța. Sardinia și alte state mici se predau. Un bun obicei.

Tânărul oficer văzându-se împiedecat în viitorul și cariera sa desperă, ear în desperarea sa se gândea chiar să-și părăsească patria. În creerul său invențios se născură o mulțime de planuri aventurioase. Voia să meargă în Turcia, pentru-ca să organizeze armata turcească în contra Rusiei. Credea, că în Franța nu i-se va mai da ocazie spre a-și dovedi talentul strălucit. Guvernul reacțional începând cu 9 Ther-

midor, își dădea toată silința ca să pună mâna pe cel mai infocat republican și Bonaparte se socotea între aceștia, cu toate că nu avea nici o legătură cu iacobinii și pe Robespierre îl stima, ca și vedea îl el omul ordinii.

Partidul reacționar dela putere își recunoscă numai atunci greșala, când royaliștii se revoltară pe față împotriva Conventului. Acesta în strămtorarea sa se adresă pentru ajutor la vechii republicani, în cea mai mare parte întemnițați, exilați și concediați din serviciul de stat. Pericolul comun apropie pe ultraiști și moderați, iacobini și girondiști. În 13 Vendemiaire o armată compusă de 40.000 royaliști și secțiuni de oraș amenință conventul. Republicanii d'abea au fost în stare să strângă 5000 soldați.

În momentul acesta de pericol își aduseră aminte câți-va dintre membrii Conventului de generalul Bonaparte și el, care deja avea popularitate între soldați, fu numit de locotenentul comandantului general Barras.

Bonaparte luă măsurile de apărare; Barras purta dignitatea de general numai cu numele. Tunurile au decis lupta de pe străzi. Atacați dintr'odată din front și în flanc, răsculații începură să dea îndărăt sub focul granatelor și după câte-va ore lupta se termină cu înfrângerea totală a royaliștilor.

Conventul numi pe mântuitorul republicei de comandant al tuturor trupelor interne. Întregul Paris îl sărbătoria pe Bonaparte, numai vechii aristocrați îl urau de moarte. Și totuși într'acest timp începu să viziteze unul dintre saloanele, în cari se retrase vechia aristocrație. Acesta era salonul văduvei vicomtelui Beauharnais, pe care a cunoscut-o între împrejurări de tot ciudate. Când Conventul hotărî desarmarea secțiunilor de Paris, veni un băiat de vr'o 12 ani la comandantul Bonaparte și îl rugă, să i-se reînapoteze sabia tatălui său, care era general sub republică și a fost decapitat. Bonaparte prinse o mare simpatie pentru băiat și îi îndeplini rugarea. Mai târziu se presenta și mama copilului, mulțumind pentru bunătatea generalului. Frumoasa văduvă fascină pe tânărul soldat. Din cunoștință se desvoltă o dragoste adâncă și durabilă, care se sfârși în 9 Martie 1796 cu căsătorie.

După câte-va zile în urmă tânărul general era deja în drum spre Italia. Scherer, comandantul armatei din Italia, deși în anul precedent câștigă o victorie destul de însemnată, nu putea să înainteze și guvernul voia să-l schimbe locul cu un om mai energic. Îl numiră deci pe Bonaparte de comandantul armatei din Italia.

Noul general hotărî să pună capăt mizerabilei situații prin un pas îndrăzneț. Avea de gând să conducă oștirea din regiunile de munte sterpe și stâncoase, unde tângiau în taberile de iarnă între cele mai mari mizerii, și înaintând prin valea râului Po în Italia nordică să despărtească armata austriacă de cea sardiniană, pentru a le lovi una după alta.

Sosi la sfârșitul lui Martie în Nizza și îndată mută de aci cartierul general, „Soldați!“ — zise numai de cât după ce a sosit — „voi flămânziți și umblați desculți. Răbdarea și stăruința ce ați dovedit între stâncile aceste, merită admirație, dar nu aduce nici o glorie. Eu vă voi conduce pe șesurile cele mai bogate din lume. Provinciile pline de avuție, orașe mari vor cădea în mâinile voastre și veți câștiga acolo tesaur și glorie“. Într'asa fel de limbă încă nimeni nu a vorbit soldaților. Speranța pradei și gloriei le aprinse fantazia și desperarea fu schimbată în nădejde și însuflețire.

Armata dușmană era comandată de un general experimentat, Beaulieu. Conținea 80.000 oameni și avea la dispoziție 200 de tunuri. Oștirea franceză număra deabea 30.000 soldați capabili de luptă și 30 tunuri. Austriacii credeau, că atacul este aproape imposibil. Mișcarea neașteptată de repede alui Bonaparte îi puse în uimire. Nici nu i-au mai rămas timp spre a lua măsurii. Bătălia dela Montenotte se sfârși în 12 Aprilie cu împrăștierea totală a unei divizii de armată austriacă și lăsă în mâinile Francezilor: 5 tunuri și 2000 de prizonieri. Comandantul Austriacilor află numai a doua zi, că s'ă întâmplat ciocnire.

Victoria întâia fu urmată de altele noui. Bonaparte se aruncă cu iuțimea fulgerului pe dușmanul înfrânt. În 14 câștigă lupta la Mille-

simo, în 16 lângă Dego. Generalul Provera fiind despărțit împreună cu arier-garda dușmană, a fost nevoit să depună armele; oștirea piemonteză fu ruptă de lângă cea austriacă și drumul sta liber înaintea Francezilor spre Turino și Milano. Pe generalul Colli l-au alungat din tabăra întărită dela Ceva. În 22 o nouă victorie. Armata republicei ocupă redutele din *Bicogne*, în 26 Cherasco-ul.

În decursul a două săptămâni șase victorii. 21 stindarde, 55 de tunuri, 15.000 prizonieri și mai multe locuri fortificate căzură în mâinile învingătorilor. Partea cea mai bogată a Piemontului cucerită și regele sardinian se roagă pentru pace. Dar infocatul, tânărul general nu se îndestulește cu atât. În proclamația sa către soldați zice, că nu au făcut nimic, până-ce n'au ocupat Turinul și Milanul; patria așteaptă mult dela ei.

Representanții națiunii au votat multămită armatei din Italia. Bucuria învingerei a cuprins pe întreaga Franță și pretutindeni nu se vorbea decât despre tânărul general. Regele Sardiniei a părăsit alianța austriacă și legă pace cu republica, sub condiții dictate de ea. Principii cei mici italieni se grăbiră a-și arăta supunerea și se credea fericit cel, care și cu mari sacrificii, a câștigat protecția republicei franceze. Cu această ocaziune luă Bonaparte obiceiul, de a cere ca despăgubire de război afară de bani gata și provizii, încă și tablouri sau statue cap'd'opere, cari aveau să înfrumusețască muzeele franceze.

III.

Lodi. Intrarea în Milano. Invidia directoriului. Trimiterea lui Wurmser în Italia. Genialitatea lui Napoleon. Noul învingeri. Înființarea republicelor Trans — și Cispadiane. Sosirea generalului Alvinczy. Bonaparte tot nu capătă ajutor. Arcole. Un exemplu în-suflețitor. Rivoli. Provera capitulează. Predarea Mantuei. Papa. Înfrângerea arhiducelui Carol. Scrisoarea lui Bonaparte. Negocieri de pace. Decăderea Veneției. Napoleon pășește energic. Pacea de Campo-Formio.

Acum stăteau însuși Austriacii față'n față cu Bonaparte. Tânărul general nu le lăsa timp ca să se reculeagă. Cu aceeași iuțea de fulger uimitoare, care și până-aci ametea pe adversarii săi, trecu riul Po și bătu în 10 Mai lângă Lodi, crunt pe Austriaci. Orașele lombardeze ajunseră unul după altul în puterea lui și în 15 Mai își ținu cu triumf strălucit intrarea în Milano.

Geniul și norocul lui Bonaparte uimi depotrivă pe amici și dușmani; dar bărbații invidioși și bănuitori, cari erau atunci la guvernul Franței, vedeau în biruitorul dela Montenotte și Lodi, un nou Cromwell, care în curând îl va scoate dela putere. Se nizuiau deci în toate chipurile să îi micșoreze popularitatea, să-l împedecă la înaintarea lui triumfătoare și să-l abstragă din glorie, cât numai vor putea. Din cauza aceasta voia să trimeată pe generalul Kellermann de coleg, dar în contra acestei hotăriri Bonaparte protestă energic: „Mai bine un general de mijloc, decât doi buni“. Directorul cedă și Bonaparte fu lăsat, să continue războiul singur.

Bonaparte acum înainta până la Etschi și începu asediul cetății Mantua. Cel din Viena se speriară grozav și trimiseră dela armata din Germania pe Wurmser, cu trupe alese în număr de 30.000, spre Italia. Astfel armata austriacă se spori la 100.000, până-când cea franceză socotind și puținile trupe proaspete, nu se ridica mai în sus de 30.000. Bonaparte în zădar urgenta directorul pentru trimiterea trupelor noui. În deșert socotea, că oștirile din împrejurimile Sambre și Mass cu cele dela Rhin vor începe la un timp operațiunile ținând în șac puterea dușmanului la Nord, spre a nu putea pași cu putere mai mare pe câmpul de luptă italian. Toate aceste speranțe s'au dovedit ca deșarte și se părea, că numai vr'o minune îl va mai scăpa pe Bonaparte.

Această minune a fost geniul lui, care și-ă pregătit planul cu o invenție admirabilă. Aceasta mulțime a mișcărilor îndrăznețe, atacurilor false și retragerilor prefăcute tulbură capul genera

lilor austriaci. Pe când Wurmser credea, că generalul francez asediază încă tot Mantua, acesta cu iuteala-i obicinuită pleacă de sub cetate și în decurs de cinci zile bate una după alta cele trei corpuri de armată austriace. Wurmser își adună ruinele armatei și mai stă odată în față cu Bonaparte, lângă Castiglione. Incercarea lui a fost urmată de o înfrângere totală și că armata-i nu a fost nimicită până la unul îi datorește întâmplării, căci Francezii fiind teribili de obosiți n'au fost în stare să-l prigonească. Într'aceste cinci zile Wurmser a pierdut: 70 tunuri, 15.000 prizonieri și 25.000 morți cu răniți, ear infanteria a rămas aproape fără nici o trăsura de muniții.

Poporul italian a primit cu însuflețire aceste victorii strălucite. Isbânda armelor franceze vestia și libertatea Italianilor. Partizanii Austriaci se ascuseră, clericali, cari agitară contra Francezilor amutiră; la putere ajunse partidul revoluționar. Cu protecția lui Bonaparte în scurt timp se înființară două republici în Italia de Nord eliberată: republica Transpadană și Cispadană.

(Va urma).

Părerii despre Japonezi.

Un general francez, mare istoric și tactician, întrebat la un prânz să-și dea părerea despre valoarea militară a generalilor Japonezi, răspunde cu bruschetă: «Sunt niște maimuțe!» Toți comeseții rămaseră înmărmuriți. — «Să ne înțelegem», adăogă el văzând mirarea generală. «Nu le contest nici ardoarea nici bravura lor comparabilă cu ale soldaților lor. Dar ei știu numai să imitate ceea-ce s'a făcut înaintea lor. Ei au ctit și studiat arta războiului din cărți și cunosc pe de rost soluțiunile clasice ale lui Napoleon sau Moltke. Dar inițiativa le lipsește. De s'ar găsi în fața unui caz nou — ceea-ce în războiu se întâmplă des —, ar fi incapabili de a aplica la soluțiune concretă știința lor teoretică. Tot prin această procedare au bătut pe Chinezi. În prezența unor generali pricepuți în conducerea unei armate, se vor găsi incurcați. Ei imită, dar nu creiază. Le lipsește atavismul militar...»

Cât despre civilizația lor superficială, eată ce istorisește sir Charles Cayzer, fost ofițer de marină, actualmente membru al Camerei comunelor din Londra: Sir Cayzer a cunoscut în tinerețe vechea Japonie, unde a petrecut acum 44 ani, când era aspirant pe bordul unei corăbii cu pânze. Cu un an înainte, prin tractatul dela Yedo, Micado deschisese țeara străinilor după o izolare de secol. Corabia lui Sir Charles fu adusă de vânturi la Yokohama, unde tinerele ofițer a fost martor la scene stranii. Deși Micado doria relațiuni amicale cu Occidentalii, totuși supuși s'ei aveau alte gusturi: pentru un da, sau un nu, ei apucau cu amândouă mâinile groaznicele lor săbii și ciopârțiau în mai multe bucați un drac de străin.

Un marinier hoinărind se oprise să caște gura în fața unei prăvălii; un samurai se apropie de el pe tăcute și dintr'o singură lovitură îi retează capul, care se rostogoli la mai mulți pași, pe când corpul rămase în picioare un minut sau două, când se prăbuși într'un lac de sânge. Lumea care se adunase la spectacol, se strimba de ris! Gluma era minunată!

Plimbându-se prin părțile mai impopulate ale Yokohamei și mai târziu în Nagasaki, sir Charles observă că mulți oameni suferiseră diverse amputări: unora le lipseau mai multe degete, altora li-se tăiaseră urechile sau o mână. I-se explică impregiurarea

prin faptul, că în loc de a se umplea pușcăriile cu condamnăți mai bine li-se da drumul acestora după ce li-se tăiaseră un membru.

Dar' un spectacol îl îngrozi cu deosebire. Într'o stradă din Yokohama observă un cerșetor care avea buzele cusute una de alta cu sirucă. Acest nenorocit jurase strâmb; pentru-ca să fie împiedecat de a mai păcătui, în puterea legii, i-se închise gura pentru totdeauna. Nu mai putea nici vorbi, nici mânca alimente solide. Rudele sale îi băgau o țevă în gură printr'o găurică și astfel îi dedeau oare-care hrană lichidă.

Sir Charles încheie, că un popor capabil acum 40 de ani de asemenea cruzimi nu poate fi astăzi civilizat, decât în mod superficial. I-a lipsit însă timpul de a-și civiliza creierul și sufletul.

Culegător.

Petreceri.

Secțiunea meseriașilor români dela „Asociațiunea Națională Aradană“ vă invită respectuos la petrecerea de joc împreună cu concert și reprezentațiune teatrală ce se va ține în frumoasa sală a „Casei Naționale“ din Arad Dumineca Tomii în 4/17 Aprilie 1904. Prețul: Locul prim 2 cor.; locul al doilea 1 cor.; tinerimea stud. loc de stat 50 fil. Venitul curat este destinat „Casei naționale“, pentru arangierea binei. Suprasolviri se primesc cu mulțămintă la adresa episcopului primar Constantin Don, și se vor cuita publice.

PROGRAMA:

1. „Dorul“, cor mixt de I. Murășan 2. „Sună buciumul“, cor bărbătesc de I. Vidu sub conducerea dlui Dimitrie Simea pedagog curs IV. 3. „Dela sat“, piesă populară în 4 acte de N. Macoviștean. Persoanele: Pavel, țeran bogat dl Sava S. Demian. Maria, soția lui d-șoara Elena Lucaciu. Florica, fata lor d-șoara Ecaterina Lucaciu. Ilie, țeran sêrac dl Lazar Tanascu Stana, soția lui d-șoara Silvia Dublea. Lisandru, fecior de țeran dl Vasiliu Huț. Vasiliică, fecior de țeran dl Ioan Gabor. Ianco, fibirêu dl Ioan Filimon. Un preot, dl Vasiliu Maghiar. Un învêțator, dl Pavel Gligorescu. Reprezentanți comunali, bărbăți, femei, gendarmi. Locul un sat românesc. După reprezentațiune urmează joc. Inceputul la 8 ore.

Societatea de înfrumșetare din Seliște are onorul a vă invita la producțiunea teatrală ce o va arangia în Seliște la 11 Aprilie 1904 st. n. Se va reprezenta piesa „Aur“.

Corul vocal din Cielova rom. arangează petrecere Lunii a doua zi a sf. Paști sub conducerea înv. Nicolae Călnicean. Inceputul la 8 $\frac{1}{2}$ ore seara. NB. Venitul curat este destinat pentru înființarea unei biblioteci populare, de care la noi este grabnică trebuință. — Suprasolvirile se vor publica. *Comitetul.*

Invitare la Concertul și Reprezentațiunea declamatorică ce o va arangia elevii școlii centrale, în localul școlii oin Sânt-Andreeș, cu concursul unor domni din Deva și jur. La Dumineca „Tomii“ (17 Aprilie st. n. 1904). Pentru comitetul arangiator: George Romanul, președinte. Abei Bera sub-președinte. Corneliu Popescu, cassar. N. Troanca, secretar. Ioan Triif, controlor.

Reuniunea rom. ds cânt. și muzică din Recița-mont. arangiază Lunii, a 2-a zi de Paști, la 11 Aprilie 1904 st. n. în localitățile „Casinei române“ o Reprezentațiune teatrală-muzicală După reprezentațiune dans. Prețul de intrare: Toți membrii reuniunii au cu familiile lor în trarea gratuită. Nemembrii: Rangul I. de persoană 1 coroană 20 fileri, Rangul II. de persoană 1 cor., Loc de stat 60 fil. Inceputul la 8 ore seara. Bilete de intrare se pot căpăta la

cassarul Reuniunii dl Iosif Barbu și seara la casă. On. public e rugat a păstra biletele de intrare.

„Reuniunea de cetire și cântări“ din Voivodinț are onorul a vă invita cu stimă la Concertul împreună cu teatru și petrecere de joc, care se va ține Lunii 29 Martie st. v. 1904 în sala școlii de băieți. Prețul de intrare: Locul I. 1 cor., loc II, 80 bani, stând 40 bani. Inceputul la 8 $\frac{1}{2}$ ore seara. Oferte se primesc cu mulțămintă și se vor publica pe cale ziaristică. Venitul curat e pentru înființarea bibliotecii Reuniunii. Muzică bună stă la dispoziție. *Comitetul.*

Corul vocal gr.-eat. român din B. Comloș are onoare a vă invita la concertul împreună cu reprezentațiuni teatrală ce se va arangia la 29 Martie (11 Aprilie) a. 1904. la a doua zi de Paști în sala ospătării mari. Prețul de intrare: loc I. 1 cor. 40 fil., loc II. 1 cor., loc III. 60 fil. Venitul curat fondului corului. Suprasolvirile marinimoase se primesc cu mulțămintă. Muzica din Vinga. *Comitetul.*

Corul bis. gr.-or. rom. din Deva are onoare a vă invita la Producțiunea musicală-teatrală ce se va ține Lunii la 29 Martie st. v. (11 Aprilie st. n. a 2-a zi de Paști) în sala „Redout“ din Deva. *Comitetul arangiator.*

Prețurile de intrare de persoană: loc I. 2 cor.; loc II. 1 cor 40 fil.; loc III. 1 cor.; Partere 80 fil.; Galerie 50 fil. Inceputul la 8 ore seara. Venitul curat este destinat pentru scopuri filantropice. N. B. Suprasolvirile marinimoase se vor primi cu mulțămintă și se vor cuita pe cale ziaristică.

Anunț literar.

În tipografia diecesană din Arad s'a pus sub tipar și în scurt timp va apare în a III-a ediție:

„Rugăciunile școlărilor și cântări bisericești“.

Această ediție e mult îmbogățită, că pe lângă materialul din trecut mai cuprinde: Căntăviile „Deschidevoiu gura mea“ și „Crucea însemnând Moise“, cari se cântă mai mult peste an; apoi, rugăciunile la masă, „Iolieleul“ cu toate pripelele „Mărimute“ de peste an etc., astfel, că cartea cu 3—4 coale de tipar va fi mai mare ca cele din trecut. Totuși prețul s'a ridicat numai cu 10 fil., așa că în loc de 30 fil. va fi cu 40 fil. (20 cr.). Legătură elegantă aurită. — Cea mai folositoare carte pentru școlari și adulți.

Bibliografie.

A apărut: Reforma învățământului superior teologic în institutul gr.-or. din Sibiu. Propunere și Proiect de Regulament prezentate Prea veneratului Sinod archidiecesan de Greg. Pietosu protoiereu, deputat sinodal.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Se află de închiriat

o casă în piața de bucate din Brad, acomodată pentru hotel ori prăvălie, având și licență pentru vânzare de beutură.

Reflectanții să se adreseze cel mult până la 30 Aprilie a. c. la Nicolau Obedeu proprietar în Brad.

Se caută un practicant în farmacia lui Ignatie Fuszfás, farmacist în Caransebeș, recerându-se posederea limbei române.

Caransebeș, 20/III 1904.

Cu stimă:
Ignatie Fuszfás,
farmacist.

Editor și redactor responsabil: Ioan Russu-Șirleanu.

Noroc escelent la TÖRÖK!!

Incomparabil

prieste norocul prăvăliei noastre principale. In scurt timp am plătit mai mult de 15 milioane coroane prea onorațiilor nostri clienți; numai în timpul din urmă

Cel mai mare câștig și adică:

marele premiu de **605.000** coroane numărului de los 57080

100.000 cor. câștig pr. losul	14.366	80.000 cor. câștig pr. losul	83.061
100 000 " " " "	52.528	70.000 " " " "	87 161
100 000 " " " "	94 780	70.000 " " " "	5.498
90.000 " " " "	109.780	60.000 " " " "	51.618
90.000 " " " "	83 610	60 000 " " " "	76 347
90 000 " " " "	92.787	50.000 " " " "	3.036

și afară de acesta și alte multe câștiguri mai mari.

Recomandăm deci ca să luați parte la jocul de lozuri (loteria) cel mai norocos din lume. — La loteria ce va urma sub Nr. 14 cu licența reg. ung. eară pe

110.000 lozuri vor cadea 55.000 câștiguri

și se vor trage cu totul colosala sumă de

14 milioane 459.000 coroane

182 2-8

în timp scurt de 5 luni.

Cel mai mare câștig la cel mai norocos caz va fi

1,000,000 DE COROANE

Mai departe 1 premiu 600.000, 1 premiu 400.000, 1 à 200 000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à 80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 1 à 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 a 20.000, 8 à 15 000, 36 à 10.000 coroane și alte multe; cu totul 55 000 câștig și premii.

în suma de 14 milioane 459.000 coroane.

$\frac{1}{8}$ los ver. fl. — 75 sau 175 cor. | $\frac{1}{4}$ los ver. fl. 150 sau 3— cor.
 $\frac{1}{2}$ " " " 3— " 6— " | $\frac{1}{4}$ " " " 6— " 12— "

Lozurile le trimitem cu rambursă sau prin trimiterea înainte a sumei. Planurile oficioase gratis. Comande pentru lozuri veritabile cerem

până în luna Aprilie ziua 15 a. c.

a se trage cu încredere la noi

Török A. és Társa

CASĂ DE BANCĂ în BUDAPESTA.

Cea mai mare negustorie de lozuri din patrie. — Prăvăliile negustoriei noastre supreme de lozuri sunt:

Centru: Teréz-körút 46/a. Filiale: 1. Váci-körút 4/a. 2. Múzeum-körút 11/a. 2. E zsebet-körút 54/a.

Cuponul de comandă se țese. Banca Török és Társa, Budapesta.

Rog pentru mine a se trimite I. clasă de bilete pentru loz reg. ung. cu pisnul de jos oficios.

Suma în coroane { Vă rog a o rambursa. } ce nu convine
 { o trimit cu mandat postal. } se șterge.
 { o dau în bilete (banonote, timbre). }

Adresa corectă. _____

Primul și cel mai mare Institut de galvanisare, nikelizare și emailare, provăzut cu lumină electrică 142 8-10

E in TIMIȘOARA.
 JOZSEF-VÁROS, PIAȚA KÜTTL Nr. 3.

POLLÁK JAKAB

Biciclete noi dela 100 coroane în sus. — Biciclete cu motor dela 500 coroane în sus.

De oare ce atât biciclete, cât și automobilele însuși le fabric, mă aflu în pozițiunea de a pute acorda p. t. mei clienți cele mai mari favoruri.

Repararea perfectă a unui biciclu vechiu, nikelizarea, emailarea și repararea, mâner nou, pedal nou la oală 24 coroane.

Un automobil de 10 cai, un nou omnibus (fabricat propriu) să aflu de vânzare.

BIEDL JÓZSEF

coloritor și pictor de odai, imitator de lemn și marmură Arad, piața Libertății (vis-à-vis de statuie).

Primește toate lucrările ce se țin de branșa asta, chiar și cele mai grele. 187 4-25

Pictări de odaie, precum și coloriri și imitari de lemn indigen sau exotie (floderare) în execuție de gust.

pe lângă prețuri moderate

Primește tot odată curățirea locuințelor de tot felul de insecte, pe lângă garanție. Comandele din provincă prompt și grăbnic.

— La comande pe seama bisericilor rabat. —

Piane, pianine și note musicale

se găsesc în depositul meu înființat în anul 1850 cu prețurile cele mai moderate, la dorință în rate, eventual pentru

închiriat cu luna.

Pianele mele sunt din fabricile: Bösendorfer, Ehrbar, Hoffmann, Kern, Krämer, Koch și Korselt, Luner Lyra, Petrof, Proksch, Schnabel, Stelzhammer, Svingl, Schweighoffer, Thek și Wesszely.

— Primesc reprăți și acordări de piane. —

In biblioteca mea de împrumutare taxa lunară pentru cetit este 1.60 cor. pe lună. De volum 10 filerți.

IOSIF CIRSPIN
 Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 28.
 99 2-12

GLAVNÝ KAUFL. TAUSCH & LEIH-ERHÄLTUNGSBUREAU
J. KRISTIN ARAD

Primirea în posesiune uî atelireau

pentru

reparaturî de obiecte de aur, argint și giuvaericeale.

Răspetuos aduc la cunoștința On. public, că am primit prăvălia pentru reparaturî de obiecte de aur, argint și de giuvaericeale, ce se află în Arad, str. Széchenyi Nr. 1, sub firma **Regényi Kálmán**.

Fie tot felul de reparaturî pe lângă prețuri ieftine. Cumpăr tot felul de aur călcat și lucruri de argint pe lângă prețurile cele mai înalte.

Rugând binevoitorul sprigin al On. public, rămân cu deosebită stimă

153 5-25

CHRISTIAN JÓZSEF

ARGINTAR.

Strada Széchenyi nr. 1

Indată efect surprinzătoriu!

Nou! **Jahner-Crème fără grăsime.** Nou!

Mai nou produs higienic pentru înfrumșetarea și nobilizarea pielii

Efectul îndată fără esemplu consistă prin aceea, cumcă pelea obrazului, prin aceeași ușoară încordare, consistă asemenea unei neteziri de marmor alb și fină, care acū nici prin un alt mijloc de înfrumșetare nu s'a dobândit.

Un mijloc de înfrumșetare prin însușirea aceasta cum e Jahner.

Crème fără grăsime agitează în tot locul o senzație însuflețită. Mai perfect pe terenul pentru îngrijirea înfrumșetării. Nestricăcios! În momentul efect.

Pe timpul întrebuințării dispar peste galbene, bube de înferbințări, bubite, sgrăbunțe și altele pentru necurățirea pielii.

Netezește sbărețuri și semn de bubat, acordă însuși la persoane mai bătrâne o culoare de obraz jună proaspătă și grațioasă; obrazul, grumazul, brațele și mâinile conservă o frumșeță frapantă și o culoare dragostoașă.

Jahner-Crème fără grăsime s'a poate mai virtos ziua cu succes a se întrebuința. Nu conține nici argint viu, nici plumb. 1 tegulă 1 coroană.

Jahner săpun. Acest săpun servește spre conservarea și nobilitarea pielii, este liber de orice aspreală și eserețită înținuța cea mai binefăcătoare asupra pielii. La întrebuințarea Jahner-pomadeli trebuie mai întâiu să spălăm cu acest săpun, prin ce efectul pomadeli se înaintează foarte esențial. 1 drb. 60 fileri.

Jahner pudră. Jahner-pudră este nedisputaver non plus ultra a tuturor pudrelor. Este un pudră pentru bal, salon, de toate zilele precum și pentru înfrumșetarea pielii, care are însușirea nu numai de a scoperi, ci este și absolut nestricăcios. Jahner-pudră este un produs perfectonat, care în privința bunății și a neperniciosității este asemenea oricărui pudră indigen și din țări externe. Pentru blondine s'a la rosa sau alb; pentru brunete (chamois, galbeniu) rosa sau alb. 1 șutulă 1 coroană.

Jahner apă de gură. Cel ce-și spală gura regulat seara și dimineața cu Jahner apă de gură nu va avea nici-când dinți găruși și delatară durerea de dinți. Nu se poate destul recomanda la carne burețioasă al dinților. Toceal așa se potrivește la dinți cu rădăcini clătinate. Un mijloc sigur contra cărnii dinților ușor sângeroase. Contra putrezirii cărnii dinților. La dureri de dinți reumatice. Foarte prețioasă este la înlăturarea respirațiunii rău mirositoare. 1 sticlă 1 coroană 40 fileri.

Jahner pasta de dinți. Liber de săpun. Mai toate persoanele cari întrebuințează pasta cu săpun conținătoare, au la marginea dinților o pență acră cafeniu deschis; carnea dinților e moale și ușor sângeroasă! Este dară a se recomanda tuturor, cari țin la valoarea dinților sănătoși și frumoși Jahner pastă de dinți fără săpun. 1 dosă 1 cor.

Jahner pomadă pentru creșterea părului. 1 Tegula 2 coroane.

Jahner esență de păr. Aceasta întărește perii deja căltași, înaintează în mare măsură creșterea și contribuie hotărât la deplina înlăturare a matreței din cap. 1 sticlă 1 coroană 60 fileri.

Jahner vâpseală de păr. Resultat reușit! Nu decolorează! Culoare naturală a părului! Cel mai nou nestricăcios mijloc care îndată după prima întrebuințare recăștigă culoare naturală a părului încăruntit, alb și roșu, precum părul din barbă și sprâncene, după plac brunetă și neagră sau blondină. Aplicarea este foarte simplă și este alăturată în instrucțiunea dată fie-cărui etui. O neisbândă a coloritului după precisa instrucțiune de întrebuințare de sigur nu s'a întâmplă.

La cumpărare să se spună apriori ce culoare se poștește (negru, brunet sau bël) pentru părul încăruntit. Un carton 4 cor.

Jahner apă blondină. Părul nu prea frumos bël, roșu și brunet s'a poate în timp foarte scurt bël-auriu colora. Apa blondină este pe deplin nestricăcioasă, fluidul e fără culoare și miros, care nu colorează nici pelea, dar nici pânzăturile albe. 1 sticlă 4 coroane.

Părul alb nu s'a poate cu apa blondină colora. Pentru părul alb se convine numai Jahner vâpseală de păr.

MIJLOC DE VINDECARE.

Tusă. Bomboane de Dr. Oppolzer. Un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelei, contra gâdelării în gât, catarrhului de plămâni, a respirației grele. 1 șutulă 80 fileri.

Fluidul pentru Rheumatism și Gicht a lui Dr. Hoffmann. Un mijloc aprobat încă de mulți ani contra Gichtului, Rheuma, dureri de nervi, Neuralgia, Rheuma, în musculi, Exudate, Ischias, Scrânțirea unor membre, înțepenirea musculilor și coardelor chilaviturilor și durerilor din crucea spatelui. 1 sticlă 80.

Pilulele curățitoare de sânge a lui Dr. James. Pilulele acestea curătesc sângele, iritează activitatea mațelor și înaintează mișcarea scaunului, depărtează toate sucurile rele, ferea stricată și rămășițele rămase din alte beteșuguri. 1 boită 80 fileri.

Balsam de Dr. James. Balsamul acesta încălzește rânza și sângele îngreoiat, depărtează acriciunea, flegma și ferea superficială și prin aceasta produce o mistuire proaspătă, prin urmare aduce mistuirea rânzei (stomachului) în mișcare nouă și esereț pofta la mâncare și beutură. Balsamul acesta depărtează vânturile, sporește activitatea intestinelor, delatăură ridicarea din stomach, amărăciunea, greața de cap și amețiala. 1 sticlă 80 fileri.

Unsoare de rie a prof. Kaposi. Această unsoare se aplică cu bun rezultat nu numai la rie ci și la tot felul de exoreșcenții a pielii. 1 tegulă 1 coroană.

141 6-16

Comandele să se adreseze la

RUDOLF JAHNER, apotecariu.

Temesvár-Fabric strada principală Nr. 70.

Cel mai estin isvor de cumpărare în una din cele mai mari prăvălii de **Oroloage și giuvaericeale** din Arad

Pentru prețuri ne mai pomenite se pot căpăta la

Deutsch Izidor,

clăsonicar și juvaergiu

Arad, strada Templu nr. (Palatul minorităților).

Oroloage de aur p. bărbați dela 18 fl. în sus

" " " dame " 12 " " "

" argint " bărbați " 5 " " "

" " " dame " 6 " " "

" oțel și nikel " 2 " " "

Wecker " 1'50 " " "

Oroloage cu pendulă în rate pe lângă

1005 144— aceleași prețuri.

Primește și schimb obiecte de lux, cumpără pe lângă prețul cel mai înalt posibil, aur și argint călcat.

Telefon nr. 438

Am onoarea a aduce la cunoștința m. on public, că

1009 39-50

am deschis

Un atelier de tapiserie și înfrumșetare.

Ani îndelungați am lucrat în ateliere de rangul întâi din Budapesta, Viena, Berlin, Brüssel și Paris, așa încât sunt în poziția plăcută de a putea coresponde tuturor esigențelor moderne.

Primește tot felul de lucrări de brânșă asta dela cele mai simple până la cele mai elegante, pe lângă prețuri moderate.

Primește estin mobilarea de locuințe în loc și provincă. La mutări primește transportul mobilelor, precum și repararea și renovarea de mobile și mese de biliard, pe lângă prețuri estine.

Reiner I. Gyula,

tapisier și împodobitor.

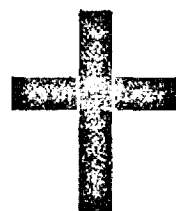
Industria de lumină de ceară

St. Antonius

I. NEUHOLD & Comp.

Timișoara.

Str. Hunyadi, Batlhányi, p. Dózsa, colț cu statuă sf. Maria.

148 14-80

Fabrică de lumină de ceară artificială.

Distinează cu premiul statului și cu lauda personală a M. S. Regelui.

■ Fără fum și fără scurgere. ■

— Continuu lumină frumoasă. —

Comandele se pot face mai simplu prin postă.

Cumpărăm ceară galbină de albine.

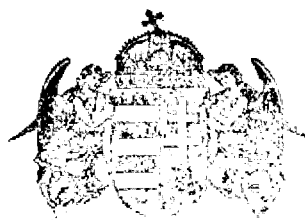
Telefon Nr. 622.

Recomandându-ne în atențiunea On. Public și a On. preoțimii cu cele mai bune lumină de ceară din patrie.

Cu toată stima:

I. NEUHOLD & Comp.

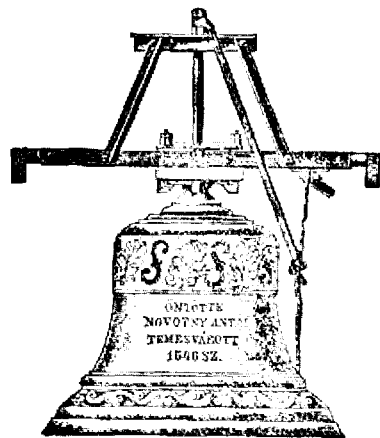
Premiat cu medalia cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și de metal
a lui

Antoniu Novotny

în Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, prevăzute cu adăstări de fer bătut, construite spre a le întorcea cu ușurință în ori ce parte îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin ceea-ce sunt măturite de ceapare.

Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, care sunt prevăzute în partea superioară — ca violon — cu gaură după figura

Și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai răsunător, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu. Ca un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton unui clopot de 408 klg. patent după sistemul vechiu.

Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adăstare de fer bătut, — ca și spre turnarea de toate de metal.

Clopote în greutate de 300 klg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-couranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco. 1035 34-52

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai mari bănci din țară și exporează

împrumuturi pe pământuri și edificii

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai ieftine interese și anume pe termen de 10—70 ani cu 2°/₆—5³/₄ o/o.

Credit personal cu garanții și obligație pe 5—10 ani.

La funcționari de stat, comitat și oraș, precum și la ofțeri, credit simplu și fără giranși.

La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă postală.

„Pecunia“

întreprindere de credit, Sibiu (Nagyszeben).

Str. Poplăci Nr. 27.

Diplomă de aur 1891, Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compactior. 1045 103—

ARAD, Strada Tabajdy Károly.

Ex. 100 100

lucrări de compactorie

de la executarea cea mai simplă până la cea mai de lux. — Comandele din loc și provintă se efectuează prompt și punctal. — Lucru bun și solid. Prețuri moderate. Serviciu punctual.

La expoziția de stat premiat cu medalia de argint, pentru lucrarea solidă și gingașă.

Să sprigim industria locală!

Marele depozit de pălării pentru bărbați, femei și copii prima prăvălie și atelier de reparație în Arad a lui

BITTENBINDER KONRÁD.

Cel mai eficient izvor de cumpărat pălării de paie și postav pentru bărbați, femei și copii în loc și provincie.

Atrag atențiunea domnilor și a damelor, asupra

palăriilor mele de primăvară și vara,

care sunt minunate de frumoase și făcute după ultima modă. Depozitul meu l-am îmbogățit cu pălării la modă în măsură cum n'a fost.

Primește curățirea și văpsirea de pălării de postav ori de paie în ori-ce culoare.

Pălării florentine se curățesc esel și numai la mine

CALC ȚILINDRE LA DORINȚĂ IMEDIAT.

Comande din provincie se efectuează de loc.

Filtru pentru vin și rachiu totdeauna la depozit.

Cu deosebită stimă:

167 3-5

Bittenbinder Konrád,

pălărier.

ARAD, strada Deák Ferencz Nr. 42 vis-à-vis de „Crucea Alba“.

Prima și cea mai mare prăvălie sud-ungară de marmore și lespezi de marmoră.

144 1 6

și lui

Tunner Kornél

Temesvár-Gyárvaros, Andrássy-ut 22. szám.

și Temesvár-Józsefváros Hunyady-ut 4. sz.

Recomandă manolele sale și lespezi de marmoră frumos executate pentru

prețuri nepuspus de reduse.

Telefon 609.

Tot omul trebuie să știe că la
haine ieftine pentru Paști conduce numai marea prăvălie de ocaziune a lui

REINER S. SÁNDOR

pe cumpărător

Să nu piardă nimeni ocaziunea

a se folosi de aceste prețuri ieftine, căci

postav pentru haine bărbătești se află deja dela 2 fl. 50 cr. în sus.

Stofă pentru dame 120 cm. lată, metrul 37 cruceri.

Un metru delină numai 32 cruceri.

Un metru carton de spălat bun, numai 15 cruceri.

161 7-15

Un metru batist bun numai 14 cruceri.

Cumpărarea nu este obligată, privirea e gratuită.

Magasinul cel mare ocazional al lui REINER S. Sándor

ARAD, Piața Libertății Nr. 15 (Sabadság-tér) de lângă cafeneaua Fiume

S'a deschis cel mai mare magazin de ghete în Arad.

Increderea On. public în fabricatele noastre se întărește din ce în ce mai mult în urma principiului
că la toate fabricatele noastre se poate vedea lămurit prețul stabilit și foarte mic.

30 de magazine

în orașe mai mari, 60 de magazine în străinătate: în
Austria, Germania, Serbia etc. dovedesc, că fabricatele
noastre preste tot se bucură de bun renume.

În tot locul vindem numai fabricatele noastre originale
maghiare proprii.

Ghete p. bărbați, tari p. fo-
losire de toate zilele fl. 2-25

Ghete pentru bărbați,
foarte durabile . fl. 2-50

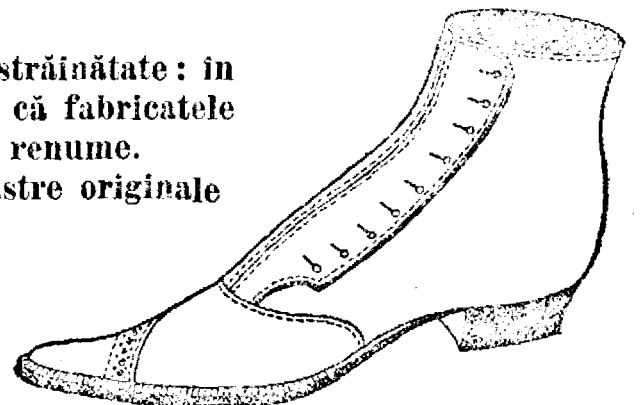
Ghete p. femei negre și
colorate, l. ieftine fl. 2-25

Ghete p. femei cu bumbi
negre și colorate . fl. 2-75

165 5-10

Fabrica de ghete „TURUL“ ca soc. pe acțiuni în Timișoara.

Filială: ARAD, PALATUL MINORIȚILOR.

Mașină de cusut SINGER dela fl 30 în sus.

„ „ „ cu navă (suveică) rot. „ 45 „ „

Bicicli-Courier, model 1904 de mate-

rie engleză „ 60 „ „

Pneumatit pentru bicicie „ 3.60 fl.

Șeaură „ „ „ 2 — „

Pedale „ „ părechia „ 2 — „

Lampă de acetylen „ 170 „

Comandele sosite prin poștă se efectuează punctual și grabnic.

180 1-10

Marfă neconvenabilă se primește îndărăt.

Depositul fabricii de mașini de cusut în Timișoara.

Ladányi Izso, Timișoara.

Edificiul seminarului catolic.

ARAD, Tipografa „Aurora“

Serviciu prompt și solid.

Rate lunare moderate.